Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ЕРА, 26 ИЮЛЬ, 1984 ШУ. ◆ № 89 (6967). ◆ Мах 3 кап.

Парторганизацей вахаре хІанз хьегІаттай Іалашоне бехктокхамо ю — отчетни-харжамий кампани чакхйоккха ють. Укх шера март бетта «Парторга отчетийн хоржамийн кортторча итогех а парторганизацей деккарех а», лама КПСС ЦК соцам тІа партийни органаш деккарийла йир юкъаьанцарча партийни цехови организацей, партгруппаи декия дІахо айдарь, цар бокхама гІуланкхаш къестадеча, организаторски, политически болх беча ю алиши чІоагІьяра.

Из дагара деливэ йолча парте горкомашен райкомашен хьалхе а йоагІа кийчо хьор цу болха. Парторганизацей секретарашца семинараш хьа, уж эшача инструкцешца ІалашйиІ, собранеш чакхъехаре графикан оттаьй, цу гІуланаш бехктокхамо бола мах белгаІбаьхаб.

Хьалха денз оттаьча традицегІа хьа ма доагІІара, июль бетта — партийни группашка, августа — цехови организацешка, сентябрь, октябрь бетташка юкъаьанцарча парторганизацешка хургья отчеташи хоржамаши.

Парторганизацешка — отчеташи хоржамаши

Укх кхарача бетта парте эгара показьарча звеньина цу тайпара собранеш чакхъьяна боалаш латт. Цар хьаьхекад уж дуккашхьа, шоай болха кІоаргга беллиз ош, коммунисташа парто бола къамальеш деш, критически замечанеш предложенеш еш, пакхача организационни а политически а боарама чеккхьяла йолга. Цу хьаьехьа белгалъяза могаргья «Оргтехника» объединене, «Промавтоматика» НПО, «Автоспецоборудование» яхача заводе, Грозненски УБР-е, Назрановски совхозе, дукхача кхыча предприятей, организацей партгруппашка чакхъяьна партийни собранеш. Укхаза, критикаи самокритикаи шерра пайда а эцаш, карагІдьинечун бе боагІа мах бера, бола тоабера йола хоадам бола резерваш хьагучайоахар.

Геттара бахьазьа хІама да цхьайолча парте горкомаша, райкомаша отчетно-хоржамий собранеш дІайоаганеча къалхарча декиошка дер. Хьалхаре цхьа-ши гур чакх ма йьаликга а собранеш мишта ю текхаш шоай бирошка уж декиш дийца а дийце. Цу дакьа динадар санна кхоачамбоацараш а гучадех, дІахарча хана цу тайпара подарка царга а кхьчарга а ца лаьйтара до доагІар хьакхадоаикх. Цу тайпара декиш дуцаш хІанзалла шоай бюрой заседаниш хьа КПСС Ленински, Заводской райкомаша, кхыча цхьацадолча партийни комитеташа.

Из дика да, бахьда, бакча тоаьажа, хьаухача хоамаша хьакхьех отчетно-хоржамий кампани массанеча хьалхе а йоагІа кийче хьи дика вІашагІтехьаяний чакхйоаккхам боацилга. Цхьацадолча собранеш йолача хана тІехьайоахаш, баррига коммунисташ тІабоацаш, докладчикаш коллектива латта хьалаш лертІа хьегучо ца доацаш, бохь болчарна йоагІа критика ца еш, коммунисташ эра къамальеш ца деш чакхъьоахаш моттигаш хиннай. Цу тайпара кхоачамбоацараш хиннедах Назрановски трикотажни фабрика, «Грозгоргаз» управлене, Грознерча РСУ-1, ПАП-1 цхьацадолча подразделенешкарча партгрупий собранешка.

МелаигІа собранеш еш хьалхе дуния кийча эра шоай антина юкъеоза еза, болха массе кортара оагІонаш хьахьекхаш, дикаш таалостам къахьийгараш хьадда белгаІбоахаш хилийза эргьаш доклад. Из иштта ца хуле доагІа къамаьл атта хиттаниш собране. ХІара коммуниста шийна дагардар гучеяьа хьалара эша хьалха хуннйтилга Іалеш ца дой дош корта болаш дуйца вІашагІтехьдаргдац. Иштта нийса первІа мегаргдац производствени совещане хьисапе, партийни аниями ем а е яц хьа а ца хьоахаш собранеш чакхйоахачар дер. Парте лозарча звеньашкара партийцаш вІашаг уллуа болх беш бола ниъ ба. Дайча, партгрупорг а секретарь из хана а царех хІараних йоаза дика а ве а оамалех, шийна болх, общественни деккар кхоачашдеча цо лоаца дакъа ца доахаш хила йиш яц. Цудухьа цар деккар латт хІара коммуниста малагІа декал гойт белгалдаккхарех, цу хьакъехьа парторганизаци фу тайпара организаторски, идеяма болх беш хиннай, дІахарча хана фу де вордІане а къаьхта хьакхьекхарех.

Промышленностерча коммунисташа шоай собранешка чІоагІагІа гернам тІабакийта къоастаде деза «ХІара болха дийнахьа дисциплина тІехдинеи хьадар дукхагІеи хилийта» яхача доккзагІа йоархкаьча хьалх хьа аиинар фуд, продукци дукхагІа а дикагІа а хилийтара гІаберзабаь беча болха тІа карагІдьинар фуд, коллективашка хІамаш кхом бара режим чІоагІьелга, мишта Іалашду.

Юрта боахамерча коммунисташа къаьста уйла тІахьйтакза эргьаш Кхачан программе кхоачашьяра, латта а хьайбаш а леладара культура лакхъяра, кІимарс шийн ханнеча чуберзабара, деккъер Іалашдара дешашта.

Пишлешьеча къахьегачар дикзе даргдоацар да «Земел хьалхе хьаьль боекхаргья, хьалха кхеркарзоаргья» яхача доккзагІа къахьегилга мишта вІаштІехьдоьаккхад тохкилга. Транспорте болх бераш чІоаггІа сагото еш хила беза моаьлаш прогрессивни методагІа дІа-юза кхузьилга Іалашдара, оаппаниаш эрцазазьа доагара-смазочни материалаш дІаэзийтарашца къоасам поатІабара.

ХІаьта цар массаиа дицдалийте йош яц, иль а къалхалетта опыт а шерра йоаржаярца, къахьегама дисциплини порадока чІоагІьярца, бригадни подряд юкъейоаккхарца, хІара коммунист вазара дейала иныь луцаш хуйта Іалашдарца дукадение гІулакхаш. КПСС ЦК июльски (1983 ш.) Пленум хиннечун тІехьагІа шу совгІа за хьиналле а цун решенеш кхоачашьяра поаттабу къоасам цхьаккха тайпара малбалийта йош йоацилга кхагадеш хила беза хенкъа боахама ерригача сферашкара коммунистеш. Цар массаза йоаккхо а эша нахе интернационалнии, атеистически, нравственни кхетам балара, негативни гІулакхашца мишар хургбоацаш уж хьавахебара.

Цхьа шун ва шун гаргга хо мара йисаш пятилетка чакхьялара. Цунца цхьана кхы а боккхагІа бехктокхам тІебуж парте XXVI съезда дІаренизаш кхоачашьяра деккъа деккар тІадоскарашта. Цу деррига бе боагІа мах беш карагІдьинар а дикза дисар а нийса дукташ, шоай болхь гІулакхаш тоадергдола тарона къаьхта йоакхаш а царех пайда эцара да дезар хеаш а коммунисташ хуига из да цар шоай отчетно-хоржемий собранешка де доагІар. Из Іалашдара цу кампанена хьадакхза боагІа лостам ца тийнача ергьаш парте горкомаш, райкомаш, партийни комитеташ.

Шоай тешаш да хІанзарча отчеташен хоржамашен парте чура болх кхы а лаккагІа лагІа тІа боаккхаргхиларрех, парте чланийн кандидатийи хьинар айдергхиларах.

Социалистически яхьа дневник

ДАИМ ХЬАЛХАРЧА МУГІАРАШКА

«Пятилетка — ханал хьалха!» яхача ленинградски кемандерий инициативагІа шерра социалистически яхь йоархкаьй Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода цехий, установкай технологаша. Цу яхье хьалхара моттиг а яьккха, хІанз тІабоагІача август бетта кхоалагІча декада чотагІа мехкдаьтта продукци арахецаш л Ю. А. Пустовойтов, Л. Н. Краснова лерте латтача установкай коллективаш. ХІанзлехьа ворхІ бетта планах лаьрхІачул совгІа цар арахийцай бІаьш эзараш сомий мехьа чакхдаьккхача мехкдаьтта продукци. Белгалдаккха дезаш да цар ера мел хийца продукци лаккхерчен цхьаолагІчем категорех хилар.

Иштта хьинаре къа а хьегаш, царел дукха тІехьаюсаш яц Широкорядов Владимир ВладимировгІа кулгалдеча ЛЧ-24 установкая яхача Седиков Павел Алексеевич керте деттача ЛЧ-35 яхача установкай коллективаш. Товарни продукци арахецара ворхІ бетта план кхоачашъярах рапорт деннад цар 17 июле. Шоаш тІаийна декхараш тІехкхоачадеш хьабоагІача Лиман Вильям Леонидовича кулгалдеча установка технологаш а 25 июле кхоачашъяьй ворхІ бетта задани. Шоай производствени хьокхамаш тІа-тІа тоадеш къахьег цу ерригача коллективаша укх деношка а.

ШОАЙ ДЕША ДАЙ БА

ЦхьайтталагІча пятилетка дийлагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически декхараш тІаийцад «Промавтоматика» НПО Грозненски опытни завода болхлоша. Уж декхараш хІара бетта тІехкхоачаш а деш, шоай деша дай болаш хьабоагІа уж. Ер шу доладелча денз хІаналехьа пачхьалкхен планал совгІа цар маьлала яьккхай 150 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. Дукха хІама ца эшаш аэзал товарни продукци заданел совгІа арахийцай цар. Ах бІаь эзар сома маьха я йоагІачул дукхагІа хьань нормативно - цІена продукци а.

КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума решенеша дІадехарашта жоп а луш, къахьегама овсаргІе лаккхъяра плана 2,3 процент тІехкхоачашъяьй. Из лаккхъяра чотагІа хьалхьй планал совгІа ара мел хийца нормативно - цІена продукци. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах, бийдел, металл, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах укх шера планал совгІа 44 эзар сом пайда баьб завода коллективо.

Уж толамаш доахача хьинаре дакъа а лоацаш хІаналехьа ворхІ бетта план тІехкхоачашъяьй Штапов Бориса регулировщиний, Куприянова Никай монтажникий, Енова Наталья Георгиевнай гальваникий, Малякин Федор керте даттача слесарий, Степанов Юре кулгалдеча токарий бригадай коллективаша. Шоаш хьаеш йола продукци дикен тІехдиеси мара а ца хулийташ, хІара сменагІа нормаш 125—130 процент кхоачашъю цар.

Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхоза хьайбаш лелалераша карарча шера толаме кхорчаиду шоай декхараш. Ах шера планагІа йохив йоагІар 85 тонн йолаш цар пачхаьлкхенга екхай 103 тонн шура.

Колхоза доярнашта юкъе лерначача социалистически яхье хьинар айдена къахьег ноккха балха опыт йолаш болча колхозхоша Педиева Фаде, Галаева Маде, Точиева Любас, кхыбараша. Дикка тІехкхоачашъяьй цар ах шера хІара кхоабача ІаттагІара шура дикхара план.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттахьа) Ф. Педиева, М. Галаева, Л. Точиева.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ОАРЦ ДАЛА!

ДОАДЕШ ЛАТТ ЧА

ДІадатача Іай чІоагІа зало хьийзар МагІалбикерча совхозашкара хьайбаш лелалараш, доакъарий кхоачам кІаэзига хилар бахьан доаги. Дукха доахани шин дийра укхаза лертІа Іай уж кхебе торо ца хиларах.

Хетадале доагІа, цу деша боагІаш бола мах ба, укх шера доакъераш Іалашдара йолча торонех бизза пайда эцаш укхазарча боахамий кулгалхойи специалистеши хила боагІар, ааьна. Хьа хоза а гІуленх чаьта дац.

Цхьа бутт дІабахьинаб районерча боахамашка кІи-марс болаббенна. ХІара совхозе а кІи-марс а цунца дуагадеча дола деррига балхаш а нпатоещий методах чакхдаьа отталь бомтъяла башха-дина планеш-графикаш. Кабола влетам чузцарца цхьана дІадехьа лаьрхІад ча вІашкаоэара, цох ергІаш дера, мукьадаьнича кхеш ахара, шоалагІа культурраш дІаера, кхыдола белхаш. Царех хІара бола чакхбаккхара эша нах белгалбаьб, техника къоастаьй, хаина оттаьй. Дьтта хьинхача санна шера да деррига а цу планаш тІа.

ХІаьта гІуланкхашІ Уж есаргІдуаш да шиина а кога тІа! Юкъьанца лаьрхІа хиннеча графикал тІехьадьиннедала а, каболе влеташ чуийца доалаш латт районе. Цхьабахьде, кхидола белхаш гІоаьма тІехьадорсед.

Хьалхарга вай тешаме доакъерий керд йоллара торо луно дола чІ вІашкалтоалга. Аьлага дІа ца кхоача а, дика гІожа доакъар лоархІаш да маьхза ча, догІа ца кхетийташ хинатья цох ергІаш дича. КІича хилче а гІома доакъар доацаш дисад хьайбаш ала йиш яц.

Районерча боахамех шихцхьан П. Азриева цІерагІча совхозе лертІа дика лоладу укх шера ча вІашкаозаре а цох ергІаш даре а балхаш. Ялат чуийца доаллешехьа вІашкаазад укхазе 843 гектар хулача дерригача кхоаарра ча. Цхьа догІа тІадам ца кхеташ ергІаш дь дІаоттадаьд хІанзалехьа ворхІ бІаь гаргга тонн ча, цох дукхагІдар мешкедар а долаш.

Вокх совхозашка эсала яла ча вІашкатохилга. Райоие эггера хьалха кабоне влетаж чуийца баьннаб «Луч» совхозе механизатораш. ШоаллагІа кІир доалаш латт укхаза кІимарс чакхбаьнна. ХІаьта а 975 гектарах бараІ бІаьнни тІарадар мара вІашкаозадац укхаза. ЕргІаш дь ча деррига а 580 тонн мара яц.

Юкъьерца лаьрхІа хиннеча хенал гаьна тІехьадисад ча вІашкатохара балхаш «Алханчуртскийн» М. Горька цІерагІчаш совхозашка а. Ялаташ аьрде мукъадьиннеча хана аламе тІарча мара вІашкаоза кийнадац «Алханчуртский» совхозе. ХІаьта вІашкаазачун хьана дукха совгІа дац укхазе ергІаш даьр а. Иззал мара дац ергІаш дь ча М. Горька совхозе а.

Геттара ко лая ча кийчделга «Кавказ» «Малгобекский» совхозаша. Хьалхарча совхозе каболе влетаж тахан — кхоена аьрде доалаш да. Тахханалца ергІаш даьдац укхаза царех дцьлагІа даьь тІарча чох а. Вешта аьлча, 280 тонн мара яц укхаза влетаж чуйзаче бІарчача бетта ергІаш даь ча. ХІаьта «Малгобекскийн» совхозе тІехьабаьнинаб кІи-марс а. Церна новкъостал деш ба влетаж чуийца даьннече боахамашкара комбайнераш. Ерригга а 210 тонн мара яц хІанзалца укхазе ергІаш даь дІаоттадаь ча.

Доакъар кийчдалга, ялат кхедалга санна, цІенэашта лелар деза хьаш да вкаргочуц аьгара закон. Цу деша йоагІаш йола йоакхо яц МагІалбикерча дукагІдолча боахамашка. Лера жоп деза доагІа цу боахамий кулгалхоинара. ХьагІадоагІача Іано хІаьта а декаргда царгара из жоп.

А. ХАРСИЕВ.

Ахархошта новкъостала

Дукктача хана доттагІала бувзамаш да «Грознефть» объединене чуноагІача Старогрозненски технологически транспорта управлене болхлоштеи республика юртбоахама болхлоштея юкъера дараш. Из иштта хилара дола тешал да хІара шера транспортникаша юртбоахама болхлошта баьццадараш, гуракхьа дийна ялат чуэцача хана деш дола новкъостал.

Цу тайпара укх шера а Шалински района «Серноводск-Юртовский» яхача совхозе ялат чуэца новкъостала хьожаьй управленера 25 автомашина, хІаьта, 10 машина болх беш я «Горплодоовощторга» лаьрхІа баьццадараш, гІаувзаш. Цул совгІа, укх шера Ростовски областе ялат чуэца хьожаьй укхазара 15 автомашина.

Шоай балхах дика доархІабеш, дийнахьара нормаш массехказа тІехкхоачашъеш къахьег управлене механизатораш Хасбулатов Салмана, Мераиев Идриса, Доднев Идриса, «Горячеводский», «Нефтяник» яхача совхозашка хьайбашта докъар Іалашдеча.

ДикагІболча водителий цІераш йоахаш вгтара хьалхарчарца хьоахаду Магомадов Хожа, Курноскин Иван, Исаев Іарби. Цар зеха ца дойташ хьатта хьатІакхухь ялат.

А. ТИЩЕНКО.

КПСС обкоме

Шийн аргІанарча заседане КПСС обкома бюро хьежад «Комсомола деш доле партийни кулгал дІахо тоадараш а кагирхошта коммунистически кхетам лучара цун лоархІам лаккхбараш» бола КПСС ЦК соцам кхоачашбара тІаерзальча массехк организационно - политически пропагандистски мероприятега. Цо чІоагІІйир КПСС горкомаштен райкомаштен, юкъьанцарча партийни организацешта КПСС XXVI съезда, цул тІехьагІа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш, ЦК февральски апрельски (1984 шера) Пленумашка, комсомолаи деш дола партийни кулгал чІоагІдара, кагирхошта кхетам лучара цун лоархІам лаккхбара дешанта хетаьльча комсомольски организацей секретарий Ерригроссийски совещане КПСС ЦК Генеральни секретаре новкъоста К. У. Черненко даьча къамаьлаша чулоаца указанеш дувцилга а йоацаш кхоачашъелга тІадуллаш йолча мероприятей план.

КПСС обкома бюро хьежай «1941 — 1945 шерашка Сийлахь - боккхача Даймехка тІема тІа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизарах» бола КПСС ЦК соцам кхоачашбара тІадерзадаьча организационно-пропагандистски гІулахнех долча дешага. НГІАССР партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешта тІадиллад промышлении предприятешка, гІишлош еча, колхозашка, совхозашка, учрежденешка, дешара заведенешка, республика ерригача къахьегама коллективашка Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа советски халкъо яьккхача коталон дерригдуяен исторически лоархІам, фашистски Германии милитаристски Японии йохаеча Советски Союзо хоадам беш дола дакъа лаьца хилар, Советски Герзашцарча Низий халкъаш мукъадахара миссиятерт наха дІайовзийтара идеологически, массово-политически болх шерра боаржабелга. КІоаргга дІагойта беза моастагІа эша а ваь котало лиикара советски нах вІаштІехьбаьхача а деташ ураувттадаьча а КПСС лоархІам, советски наьха, эскарей флотен тІемахой, партизаний, подпольни балха юкъе дакъа лийцарий, — тыла дукхача къахьегамхой турпал. Массе оагІора дІахьокха беза Коммунистически партен Советски пачхьалкхен машара тІехьарча арахьарча политика никъ, дунен социализме позицей чІоагІад, вошал долча коммунистически болхлойи партей, дерригача машара тІехьарча низий тІема кхерама дукхалара позицеш чІоагІа хилар.

Парте обкома бюро заседане дийцад «Нохч-ГІалгІай областной партийни организаце кадрашца бу болх эргабаьккха товбара кертгерча лостамех» дола дош. Бюро декхарийла яьй КПСС горкомаши райкомаши, юкъьанцара партийни организацеш КПСС XXVI съезда, цул тІехьагІа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенешка хьежжа кадрашца бу болх дІахо товбара тІадерзадаь гІулакхаш де, парте дики чакхьйккхарах бола лакхе бехктокхам бовзаш, принципиальность йолаш, тІадилла гІулакх дика деш, балхацарча кхоачамбоацарашца машар хургбоацаш царна кхетам бала, дисциплинеи порадоки чІоагІъелга, хІара къахьегама коллективо пачхьалкхен планаш кхоачашъелга Іалашде.

Парте обкома заседане хьежад цхьайолча министерствай предприятешка оборудованех пайда ийбеча пачхьалкхен дисциплина цІенхашта тедхаярах долча дешага.

Парте обкома бюро чІоагІагІа бехк баьккхар шоаш керте латтача предприятешка даймехка а импортни а оборудованех пайда ийбара пачхьалкхен дисциплина цІенхашта тедхайтача министерствайн ведомствайн кулгалхоех, хІаьта КПСС горкомаштен райкомаштен, НГІАССР материально - технически Іалашонна йолча Пачхьалкхен комитета, «Чеченингушснабсбыт» яхача универсальни объединенена тІадиллад производствени а жилищно-граждански а гІулакхашта лаьрхІа керда хьадечен реконструкцин ечен яйо оборудовани лоаттае йоагІача бесса лоаттаенга а цунах эффективно пайда эцийта а Іалашдара предприятешен ведомствашта - заказчикацеи деча гІулакхашта дилла тІехьожам лоаттабелга.

КПСС обкома бюро дийцар Нохч-ГІалгІай респотребсоюзо юрташка бахача наха торгови гІулакхаш делга тоадарам юрта боахама продукци кийчъелга а из чакхйоаккхилга а алсамдаккхарах беча балхах дола дош. Цо декхарийла йир Нохч-ГІалгІай респотребсоюза правлени кооперативни организацей балхахой низ даим парте XXVI съезда а цул тІехьагІа хиннача КПСС ЦК Пленумийн а решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста К. У. Черненко даьча къамаьлаша положенеши выводаши практически кхоачашъяра тІалоаттабе, 1984 шерах ерригача цхьайтталагІча пятилетканен оттаьча розничи товарооборота, юртбоахама продукци бийдаш кийчъяра а чакхьяккхара а планаши заданеши дуцилга а йоацаш кхоачашъяра кхы а гІулакхаш делга. Цу гІулакха шерагІа пайда эца беза потребительски коопераце хІанз йолаш йолча торонех. ЧІоагІде деза потребсоюза аппарата болхлой, районий потребительски обществай кулгалхой боахама балхах хьахуларех, балха тІа хила йоастІаш йола порадоки организованности хилийтарах, пачхьалкхени плановин дисциплина цІенхаштта лораярах, боахама лертІа доал ца дар дІадаккхарах, растратеши хищенеши ца хилийтарах дола хьадехараши бехктокхами лаккхбар.

Респотребсоюзен потребительски коопераце предприятейи партийни организацешта тІадиллад, управлене аппараташе шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара беча балха тІахьожам лоаттабар. Балха стили методаши эргаьхьа тоадра ма хулла новкъостал доала, тІагІертта болба болх, лаккхболба коллективашка беча идейно - кхетам балара балха бовраи. ХьинарегІа хьаллаца, дегІа а кхувла аппаратий кулгалхойи специалистийи инициатива, гІулакх творчески леладелга, шоай къаьна мах критически белга. Къахьегама коллективаш гІулакхаш дара культура лаккхъяра, юрташка бахача наьха дІадехараш дизза кхоачашдара кхьячача социалистически яхьа юкъеозара новкъостал де.

КПСС обкома бюро дийцад иштта партена чурча балха кхыдола дешаш а.

НОВ. П. И. МИНАЕВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Республикие филатели дІайоаржаеш боккха болх барака ваьча дийнахьа денз 75 шу дизарца дувзаденнен Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота йойла филателистий общества республикански отделене председатела **МИНАЕВ** Петр Ивановича.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВИНЬКИН.

г. Грозный, 1984 шу. 23 июль.

Юрта боахамера хоамаш

КЕРДА ТЕХНИКА КХАЬЧАШ

Республика кІашка тІатеІІа дІахьош да ялат чуэтара балхаш. ХІаьта из чуэцача къахьегамхошта дикка гІо дергдола керда техника кхаьчай кайцега, масала «Россельмаш» яйтай «Нива» яхача комбайний йоккха парти, цох шерра пайда эца болабаьб укх декиошка Сунженски, Назрановски, Малгобекски, Гудермесски районашка.

Кастта боахамашка хьажкІаш чуэца болалургба, цу балха а доккха новкъостал хургда Херсонера кхийтача «Херсонец-200» яхача хьажкІаш чуэцача комбайнех, цар болх бергба «Гехински», «Горец» яхача а кхыча а совхозашка.

Иштта юрта боахама керда машинаш кхаьчай Белоруссера, Дальни Востокера, Болгарера, Чехословакера. Соахкарчул дукха дукхагІа я укх шера республика хьаьтта лелалераша кхаьча техника.

ГІО ДУ

Юрта дикка гІо деш хьабоагІа В. И. Ленина цІи лелача Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода технологаш. Соахка цар кийчдаьдар 500 тонн совгІа доакъар, хІанз а тІатеІІа къахьегаш ба уж кхы а доакъагІа толамаш даха дагахьа. ХІанзле «Горец», «Нефтехимик» яхача совхозашка, «Победа» яхача колхозе дІаяхьийтай 130 тонн баьццара масса. Шоай нормаш цаІ ах еш хьабоагІа Булатови Назарови.

ХІанз 20 шу гаргга да я завода коллективо «Горец» совхоза шефство лелаю, гІишлон материалаш лоаттаю, гойтара агитаци кийчъю, хьаьбаьшта лаьрхІа помещенеш хьалъеча дакъа доац.

НАХА ЭША ТОВАРАШ ХЬАДУ

Нохч - ГІалгІайчен хьун боахама предприятешка наьрсерое а арахеца а йолаьй хІара дийнахьа яхар санна наха эшаш йола 7 тайпара продукци, царех я дотош, юхувшаш дола гІандаш-гударгаш, кхьдараш. Цу тайпара наха шерра эшаш дола товараш хьедара керда участкаш хьаьй Сунженски, Веденски, Шалински мехлесхозашка.

Ер шу дІадоладелча денз планал совгІа арахийцай 200 эзар сома маьха продукци. Цул совгІа, керда механизировании поточни лини болх бе йолаялйтай Шалински мехлесхозе.

АВИАТОРАШ ОАРЦАГІА А БАЬННА

Къахьегама толамаш дахарах кхаш а доахаш безбир Грознерча юрта боахама авиаце болхлой Бекоев Заура Воронин Александри. Цар хІанзале кхоачашъяьй шоай цхьайтталагІча пятилетка план.

Кхашка удобренеш тосеш, молхаш тохаш, юрта боахама доккха гІо а деш авиатораша хьинаре дакъа лоац Кхачан программа кхоачашъеча. Цар гІо ду Краснодарски, Астраханский, Дагестански, Къулбаседа-ХІирийчен кхаш лелалерашта лакхара хьувкъам чуэца.

Укх шера цар обработка ль лаьтташ цхьа миллион гектар совгІа да.

Партийни вахар: балха стиль

МалагІа критика я вайна эшар

ХІанз вай мехка дІахьош а отчетно - хоржамий собранеш. Иттех шу гаргга коммунист волаш хилара тарра, со дукхаза дакъа лоцаш хинна тхоай инструментальни участкс а юкъарзаводской а собранешна, цу дакъе шера баьчча балла мах беш вьраш чакхйолахь хана а. Цу хьакъехьа сай керта чу хьаІейначу уйлаех дувца безам ба са.

Тха коллектив ерригачу заводе а белгала я шийна хьалхашка латта декхараш, даим яхар санна, толаме кхочашдарца, барттайнен шина болаш хиларца, цу тІум, районе меттел республике а цІа хезача башкадимача коммунистех латтарна. Царех ва СССР Лакхехьарча Совета депутат, Ленински комсомола преме лауреат Халгуев ТІехІар, НГІАССР Лакхехьарча Совета депутат, массеха орденний кавалер Котиев Альмад, ВЛКСМ XIX съезда цІерагІча комсомольско - кагирхой комплексни бригада кулгалхо Инарииев Мустафа. Аз дожхал ху сай къахьегама вахар цу тайпарча нахаца дуьзаленна хиларах.

Верриге 7 коммунисти кандидати ва инструментальни участие къахьегаш. Уж дукха ба оалилга деке а шоай хьинарца, вахаре денале киъ лувцарца, биззза шоай авангардни лоархІам кхочаш а беш, парте члена цІи лакха лоаттаеш хьабоагІа уж.

Цудухьа дийца а лийца, цхьа моллагІа дош къоастедара нах вІашагІкхийттача метте даим яхар санна ала дош долаш хул уж. «Шоапта мел лое дувца мукъа бе шоаш, со-м Іадда вагІаргва укхаза ер йистехлалца» ахаш хІама шоашта гуваьа доацаш санна Іеш барий оамал яц цар. Из кхетаде доагІа балхаца, коллектива вахарца дуьзаденна хьалхашка латта моллагІа дош дале а уж цунна чІоагІа хьаштдолаш хиларца. гІулакх доккха е зІамига дар аьнна бе башха дацар из-м аьнна тесса дуташ ца хиларца. Ма дарра аьлча, алхха шоашта бола аьттув ца лехаш юкъера декхар бахьан дог лазаш бола нах ба уж. Укхаза дега ца дехача далаш КПСС XXVI съезда Отчетни доклада тІа аьнначар: «Нагахьа санна парте членаш оттадаьча сахьатешка багІар, хьалхе а

белгалбаьча ораторашка дадувгІар духьа собранешка ухе, партийни организацей болх бокъонца эффективни хила йиш яц. Партийни собрани, моллагІча партийни комитета пленум а санна, из я наха лоархІаме дола дешаш мІоаргга, цІенхаштта дувца дезаш йола моттиг».

Шеко йоацаш да увадцІена, морально - психологически хьалаш долча коллективе даим яхар санна хила езача боараме хургьа критикей самокритикей. Аз дуццар собране къамаьл де хьа мел гІоттача деррига Іаьржеш дувца деза яхилга дац. Цу тайпара дар а цкъаза нийсдуш долга вайна хоаш ма дий. ХІаьта из тара хул цхьа хІаман чІоагІа эгІазвахача саго деча къамаьла. Вай эшар гІулакх кІоарга доаваш, деррига объективнех а, субъективни хьалаш вІаши нийса диста йола критика я. ХІаьта цу тайпара моллагІча коллективе нийсденача гІулакха нийса мах бе хоьчо гІулакх тоадара наькъаш а хьакъокхаш хул. Тха коллективе хулача собранешка дукхагІйолча хана, гуччахьа критика а еш, къамаьлаш деш хул Шадыжев Борис, Гадиев Мухьмад, кхыбараш. Бакъдар аьлча, со се-м цкъаза лоархІадац цар санна бІубенна къамаьл де. Сайна дагардар хоза дІаала могаргдий-хьогІ, аьле юхаозалуш моттигаш нийслу. Дикача ораторе говзал вайх йоаллаш ене к аланза даргдоацар па оалаш чудутаргдолчарех а дац вай. ХІаьта вайх хІаранена хоаш ма дий лоапа хьакъал долча цхьатар. Шоай новкъостіпта гІулакх цу мотташ, царех даьнна гІалаташ на хьоалеш дуташ хилар. ХІаьта собракера ара а баьнна дІаболхаш цар дуапачунта лаанйгІача кеталу пига керттера дувпа дезаш хиндарча ма дарий, аьнна. Цу тайпара бараш собрани дІайолача хана, дехар дича а, къамаьл де тугаш хилац.

Бакъда, сона даим дега чудужаш хул вожаш волча слесара - лекальщика НГІАССР Лакхехьарча Совета депутата Котиев Мухьмада Ахьмада собранешка деш дола къамаьлаш. Цхьадале, из ше ва балха тІа а вахача а шийх дакхха тІалат лоацаш вола башха-дика къахьегамхо а везала да а. Шоалагіе - дале, вахар кІоарга довзаш, саго болх

беча а махача а нийслуча дикача а воча а гІулакхий боагІа мах бе, хоаш ва из.

Укхаза критика еш волчех лаьца цхьа хІама белгалдакккха безам бар са. Вайх дукхабараш критика е Іомабеннаб, хІаьта цхьабераш из ара къаьстта гІера а хул. Вай конституце тІа чІоагІъяь йола из бокъо шоай йолаш йолга дика хоаш ба уж. Критика еш-м дукха хало е езаш хилац бакъда, гІудакх тоаде. ХІама вІашт Іехьдаккха, къаьстта шакъаза дар, атта декхар доацилга дилла кхетадеш хилац вай. ХІаьта цу дакъе воашка кхоача муд [illegible] боааха аз? хаттар къалхашка оттадеш хила а веза хІара нийса кхетам бола саг.

Со кхача гІертар фуд аьлча, из да критика ер ше вІаштІехьа ца хуле, цо хувцар бакъдале а лалувгІачар белакъежаш мара вІатІаэцаргдоацилга. Со цунна по яхар терилде дезац ала гІертац. Из вай лакке хьоадаь ма хиллара законо цуина еяа бокъо я. ХІаьта а белгал ца даьккхача далаш из бокъо саг балха тІа а вахаре а шийгара залий гІулакхаш гойтарца лаьмха вале, из бокъонца йизза йола бокъо хилар, цо деш дола къамаьл хІамах дог а дадаш деш дар санна наха хьалдоацаш хилар.

Цхьаьнха цхьаь хІаман терко тІаоза безам бар са. Болх беча саго моллагІа нийса доала хІама шийгара гучаьдалийтача дох начальника беж баьккхача доагІа хІама санна тІаац коллективерча наха. ХІаьта бехие вар а до шийна критика ертйолга, оз воагІе ше администратиьни хьасапе бежеовкхаме оаргвоага хьалхе хоаш а хул. Бакъда, цул а чІоагІагІа пайда луш хул шийна уадув къахьегача наха оала кІома дош. ХІаьта цун новкъосташта (начальник-м массанахьа дІакхаьча а мича вола) балха тІа меттел вахаре а во нийса е харцахьа баьякха хІора тІа гуш а хул. Ма дарра аьлча, цу тайпара шоаш новкъоста йоавко еш коллективера нах хуле, Іотькьамо кІал нийсвеннар вІалла вІаштІехьаргволаш вале, бухсоцаш тоаваье дІаволо.

Донихала ала дац со, бакъда, тха коллективера нах лоравагІвальначунга гуччахье эше кІаьта а гІудана голдьнна моттиг хилча охпа а дош ала могаш ба. Хьакарга за вай ухх деноша хиина керда масал. Тхо доача балха эттаа фрезеровщика ученикалла Хаштыров Руслан. Бахьан а доаваш кхьан дийнахьа балха ара ца воалаш висар ва. Со а юкъевоагІача цехкоме тІа а нийка коллектива цу тайпара дар лоаргдоацаш йолга вІахайтар яунта. Из къамаьл хиина дукха ха яладехьа юха а 13 июле балха ца воагІаш висар ва. Вена хьаьттачул тІехьагІа корта лазаш хьава ца могаш висавар со, йоахар. Нагахьа санна Іайха яхар баькъдале хье бокъонца цамогаш хилара тешал (бюллетень е справка) хьая, аьнна дІавахийтар из. ХІаьта бехказа вала бахьан на хуле цунпере на къаьстача даргац тхо. Из бахьан болаш болх ца беш станок лоаттае йиш яц, вІазла на дене а шахьана дена цу тайпара вар шийн метте на оттавоа [illegible] а цунна шийна а тІехьале йолаш хІама хургдац пох.

Собрани толаме чакхъякхара хиланза даргдара хІама да, критикей самокритикей а йолаш, ховлам болаш кийчъяь йола доклад яр. ТІаккха Іа собарде яха а къамаьл ца деш Іехургдац зале багІараш. Из де вІаштІехьдоал из кийчъяра беча балха шерра актив юкъеэзача. Иштта, хьалхе йоалхо е ева цига хьаьди бола сопам тІаэдара а. Цу тІа собране къамаьлаш даьчар дІалехаш хилар ларде а деккаш белгалдаькха хила деза болх тоебара хоадам бола гІулакхаш, уж кхоачашде деза вах, из дара эша ха. ТІакха шийн хинахьа коммунисташка цу хьакъехьа хоам беш хилар дІахорча хана собранешка уж лайдане предложенеш, критически замечанеш еш хилийтара цар бедам совбоаккхаш дола хІама хул.

Цу хьакъехьа тха балха тІа а йолаш я хІанз а пайда эцанаа йола резерваш. Собранеш даим чакхъоалаш корта бола къамаьлаш деш, тІайко ерриге решенеш чакхьлаха вІаштІехьлалаш. Цкъа дийнар юха дувлаш йола моттигаш нийслу. Цхьайолча хана кхетам балара коммунистий авангардни лоархІам айбара дешаш цхьа бехьан хьоахалий дут. Хьаэдаргьа вай оевера гойтаре агитаци. Из хье я, дукха ха я пенгазет ара ца хеца.

Оаха дІахо йодача хана кхы а товергье собранеш кийчъяреи чакхъяхареи практика, дегІайоалдергьа критикей самокритикей.

О. ШАДИЕВ,
ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» заводa слесарь, коммунист.

ЦхьайтталадгІча пятилетка даьлагІча шера план хавал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тІаийпад «Красный молот» завода пхелагІча цеха болхлоша. Шерра социалистически яхь йоаржаьча цар толаме кхоачаш тІехкхоачаш ду уж. Цига хьадкалаттарех я воикхагІвола мастер Мамедов Іийса керте латтача участка коллектив. ХІанзлехьа ворхІ бетта план кхоачашъяьй цо. Цига шоай новкъосташта хадзанза хьонхам а телаш дика болх беш ба рубщик, «За трудовую доблесть» яха медаль лелаеш вола Габаев Іабдулла, «Къахьегама ветеран» яха медаль лелаеш йола электросварщица Тихонович Галина, электросварщик, коммунистически къахьегама ударник Батаев Сергей, кхыбараш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара латтохьа) хьалхашка латтача декхарех лаьца дагабоалаш ба воккхагІвола мастер І. Мамедов, рубщик І. Габаев, электросварщица Г. Тихонович, С. Батаев.

И. ПЛИЕВА сурт.

Керттердор: бехктокхоми дисциплиней

ЛЕДАРЛО ЮВЛИЙТ

Грозненски швейно - производствени объединене коа ва со Іуйрийна бархІ сахьат дала пхийтта минута йоаш. Сихбенна шоай балха мохтигашка дІаоетта датахь дехаш йодчахьа ух къахьегамхой. ХІаьта объединене коа чубаьлча болхлой бІарг эттара хьалха тІаоттар да «КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш — вахаре» яха дешаш. ХІара дийнахьа гу из йоалув укхаза балха хьавоагІачох, кІаьта хІаравар дукхача хІаман декхарийла веш а да цу деишай мІаІа. Царех керттера дар да ше хьабеча балхаца йизза волча къахьегамхочун уйла хилар. Шийна уллув латтарашта балха тІехьа малаз гойтар, балха ха лехье ца йоаяр. ХІаьта тІехьарчох — балха хьнах пайда мишта эц хьана дагахьа вена со а укхаза. ІуйрийИа балха хьабахка тІехьабуалараш нийслой-теш объединене? Цу хаттаре жоп ду предприяте халкьа контрола председателя Новиков Александр Петровича:

— Даьра нийслу, цкъа бнса а ца Іеш массехазза тІехьабусараша-м. Уж хІанз юхь тІара а бовз тхона. хІана аьлча, хІара дийнахьа яхар санна уж сецабе а царца къамаьл де а дийзаз тІа.

Нийсса бархІ сахьат дельнад. Шоай болх дІабоалале безаш бола нах хІана а цехашка а боалаш. тІехьа а бнса хьаух. Пхи минута тІехьа а йиса енай Комсомольское яхача юртара болхлой кхуала автобус.

— ТІехьа хІана дисад вай?
— хетт аз ПАП-2 водителага М. А. Хаджимурадовга.
— Болхлой ханнахьа хьа сулалаа, цудухьа тІехьависав.
— Масайттаза уж ханнахьа хьаара а ца боалаш йийча, объединене кулгалхоша хоам баьбий Іа?
— Са фу гІулакх да цунца, — йоах водителa.

Цох тамаш йир аз чІоагІа, хІана аьлча, хІаране гІулакх хила дезаш а хІаранега бала кхача безаш а хІама да производство дерттІа дІалхийтар, балха ханах бокъонаш телха а ца еш биззза пайда эцар.

Иштта хила еза хІара советски сага, шийх болхло аьнна сий дола цІи йоаккхаш волча сага уйла. Цудухьа Хаджимурадовга ала догдоагІа: из хьа а, са а, массар а дог даза дешаш, цхьаккха а юстара латта йиш йоаца гІулакх да, аьна.

Итт минут яьннай балха дя дІадоладенна. Бакъда, грузчик Сатуев Іарби вІалда шек дІа а вац. Пропуск а яц цунга-м.

РЕПОРТАЖ

— Пропуск йоацаш хьачу миштa кьахав хьо объединене коа?
— Со укхаза балха веча дене хиннац са-м пропуск, из йоацаш а хьачувоагІа.

Укхаза мохлагІа саг а хьачу ма воагІаргвий тІаккха, пропуск йоацаш а чакхбувлийте, хийтар сона. Сатуева болх беча цеха начальника Р. Н. Чемодуровас йоах:
— Укх сахьате хьаягъергья пропуск.
— Хьалхе а, хьалхадаккхарга а ца хьежаш лаьлаларе бакъахьа яцар-теш из, новкъост Чемодурова? Пропуск яле а ца цІагІа а йита екай вышивальщица Фролова Людмила. ЦаІ хоа сона: нагахьа санна пропуск йоацаш шоаш чубутаргбоацилга цкъа дІахайта даларе уж миштта хьаухаргбацар.
— Плана гІулакх мишта дел шун? Из хаттар лу аз къахьегамеи алареи отдела начальникага С. Н. Кулигинага.
— Дика дедац. Ях бетта производствах йоар алан 99,2 мара яьнц.
— ТІаккха балла нах тІехьабиеар Іатгьий плана яра?
— Объединеве цу мел йоагІача филиалашка а тІехьабусараш дІалаьрхІача яз дика Іатгь, бакъда, цул чІоагІагІа Іатгьаш да тхона болхлой дІабувлаш хилар. ХІара шера эзар сорIа керда болхло хьэаца везаш хул. Цо во лар ютт. Къаьстта дукха дІабуна къона болхлой, цкъаза балха айтта бутт а балале. Оаха дІа ма гІо, болх бе аьлча шоай къахьегама книжкаш тхога а дите, расчет а ца эцаш цІагІа Іохоаш. Цу тайпара нах бехктокхаме оза-м даьра безар. Хьажал, балха хьена цхьа бутт ах бутт боаллаше а цІагІа Іохайнай ГІойтІара Яхьяева Туминша Эльмураевна, бетта болх а бах хьа ца йоагІаш Іийнай Поккхача АтагІара Дикаева Лила Алхазуровна, уж тайпа бараш бІаьш ба.
— ХІаьта са цехера бетта болх а балехьа дІалийхаха договорах яхай массеха йоІ, — къеенйккхар тха къамаьла цхьоалагІча цеха начальник Кочетова Любовь Ивановна. — Царех ба Рошни-Чура Хацнеагlар йижарий Людмилаи Марени, ГІойтІара Хатуева Бердант, Алхан-Юртара Садулаева Аймани, Октябрьское яхача юртера Йобазепова Айна, яхьибараш.

Ала деза, царех цхьанне а балхара расчет кийца ца хилар, цар къахьегама книжкаш укхаза дадилга. Уж шоай Іаьма мах ба. Цхьанни бетта болх а бий договорах болх, цІабаьхкача хьалха шоаш хиннача а ца оттташ, кхычахьа балха оет. Иштта шоай лелаш ба-кх уж, цу тайпарчех «болхлоша» ноагьарле а эо а ду кхалдиэтиан.

ХІана а хьаухаш ба балха тІехьа бисараш-м. Цхьа хІама зийвад аз укхаза. ТІехьабисарех дукхагІбараш гІулакхера нах ба.

— ГІулакхера нах хилара производствана оел чІоагІа Іатгьац из, бакъда, царна шоашта эхь да хетар, шоай балха моттига сий лаха ца доаттадар новкъа да. — йоах С. Н. Кулигинас.

ТІехьабисарашта юкъе бежаьхашта йолча отдела инженер З. К. Чалтаева, расчетни отдела бухгалтер А. П. Нематула, лаборант М. Г. Рублева, централизовани бухгалтере бухгалтер О. М. Букреева, экспедитор Я. З. Умаев, кхыбараш. Кхычара а масал гойта дезаш бар, хІанз шоаш тІехьабисарах а дукха сагота боаца уж. ВанагІ, шоашта аьх хетац-теш царна кхычарел тІехьабиса? Хетац, хетаре кхыча тайпара хургдар гІулакх. Ер ма дий ала тІехьабисарех хьаала бахьан долаш шц царех цхьаннкха а. Цхьаьрна система а хиина дІаеттад тІехьабисар, царех цаІ а объединенена дукха гаьна йоацаш яха А. Нематула. Цу тайпара нах дІабоалийта беза массарна а, хІана аьлча, уж санна бараш ба болх юхабеттараш, уж вайна юкъе тарлургбоацилга дІахайта деза.

Сона хетачох кхетам бедара болх во лелабу объединене, къаьстта а гІулакхерча наха юкъе. Парторганизаце, комсомольски организаце уйла е еза цу гІулакха. ХІаьта, дисциплина тоаяра а дукха къахьега деза, алхха къамаьлаца а доацаш гІулакхаца.

С. АРЧАКОВ.

Вахара хьисап — советски

БАРТТАЙНА ДЕЗАЛ

Кердa Редант эвла керте корттера рузхьаьнк. Дукха дуьца йиш я царех. Хьаьнала къахьегарца, безаме бахарца, керте меттел, районе а безаш ба царех цхьаберам. Цу тайпара баьча наьах, ХаматханоевгІар дезалах, кургда а са дуцдар.

ЦІендаьнен кинчен дагадоаццаш кхьачер тхо цу дезала. Кора хьаьараийккар диъ-пхи шу даьнна кургвола кІаьнк, тхо вІалле тернел а ца дец, цийга хьажаш латтача нийсаркой болчахьа ведда дІавахар из. Кеа юкъе боаххаме кулг тохаш йоаллаш дезала нана Ходжира Хьава яр. Безамен гІодъяхан тІаийцар тхо цо. Тха бІарг тІаэттар цІена а хозе а долча Хаматханоевгар коана: массанахьа а гуш дар вІаша леладе Іеьма йолна цІен-наьна кулг. Хьавас шу оттадир — цІагІа дакъьийна вІаьма дав кийчлуш бар. Къамаьл хоттаделар тха.

Бокхза а бІаьха а инкъ бе ХаматханоевгІар Хьаваи Даудгирeн цхьана хьабенар. ВорхІ шу даьначча хена дениз, Граждански тІом тІа де а вийна, хала хьалкхийнае Уце Даудгирн. «Атте хиннац са хьональ — дуьц цо из. Бакъда, запоеша чІоагІьвай зІамигача сага оамал, бокъонца вола саг ваьа цунах. Геттара бераша, кхелете волча хене бокхзагІчарца цхьана хьу хьекха ихав из. Цул тІехьагІа Грозненски юртбоэзама техникуме деша вахьгІав, тІакха шийн дукхабезаш бола хьункочун беза баьб Казахстане Кокчетавски областерча Буландински лесхозе.

Дукха дуьца зІамаш делаш ва Уце Даудгири хьунах лаьца, цунна дика йовз цун «гензаш», хоа тайп-тайпарча оакхарий оамалеш. Цул тІехьагІа совхозе отделене управляющи волаш дукха бола бах бале а хьу цІанхза а йицъе могаш вац Даудгири. Из йиц ца еер а цунцара шийн бокхза безам е шийн воІагІа Макшарипага дІакхачийтад цо. ХІаьта Макшарип хІанз, Новочеркасски инженерно-мелиоративни институт а яьккха, Грозненски мехлесхозе керттера лесничий волаш хиннав.

Хьаваи Даудгирeн ворхІ бер да: кхо йоІ виъ воІ. 38 шу да уж цхьана баха. Йоккха дегІоэле ер царна дукхашна яь МаретІ. Даьнен кинчен юкъе хиина доле вІеши лархІар а гІуллакх а бераша хьийцад. БоккхагІчар зІамагІчарна новкъостал а даш, къахкийнеб уж. ХІанз ХаматханоевгІар цІагІа къонгий берий безаш ех.

ХаматханоевгІар мел дола берашлакхара образоване йолаш да. Марети Роза школе шахарой бы тІа Хьенифе г. Орджоникидзе лор йолаш бола беш а.

Тхо цига хьоашалгІа тхичча дийнахьа ХаматханоевгІар цІагІа дацІена цхьа Хьенифа мара яцар. Борис а вар, вийн воІ Тимка а. Борис хІанз, Краснодарски политехнически институте заочно деша а вагІаш, «Алханчуртский» яхача совхозе чхьегІар доахкхача пункта цеха начальник волаш боах беш ва.

Ала деза, деша бакалаьь хьалхагІа Даудгирeи Хьаваьи къонгаш шоай совхозе тайп-тайпара балхаш деш хиннаб. Тхоца къамаьл дача хана, Борисе аьлар, дас шоашта вьалхадехьа хинна дешаш: «Къахьега деза, тІаккха хургда шо бокъонца дола нах». Кхза а баьб ХаматханоевгІар деси ненаси бокъонца бола советски обществa нах...

М. КОРИГОВА.

ДУКХА БЕРАШ ДАЬЧА НОАНОШТА «НАНА-ТУРПАЛ» ЯХА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Итти кхы дукхагІех бераш даьча а хьалхедаьча а ноаношта «Нана-турпал» яха цІи дойла, «Нана-турпал» яха орден царна дІа а луш

Нохч-ГІалгІай АССР-е гІодла

Абдулмаликова Айнатa — Ножай - Юртовски районе Гагарина цІерагІча колхоза колхозхочов.

Азиева Малимана — Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза колхозхочов.

Актемирова Іаьлий Хьанифайна — Малгобекски районе яхача цІен-нанна.

Ахметханова Шамсудина Хьавайна — Гудермесски районе яхача цІен-нанна.

Ахтаева Дашена — Урус-Мартановски районе яхача цІен-нанна.

Бадиева Бексолта ПаьтІамата — Сунженски районе яхача балхахочов.

Байракова Вукуна — Ножай-Юртовски района «Заветы Ильича» совхоза болхлочов.

Дугучиева Кайпана — Наурски районе яхача цІен-нанна.

Дукаева Марема — Ножай - Юртовски района КПСС XXII съезда цІерагІча колхоза колхозхочов.

Закриева Дибира Яхийтайна — Шелковской районе «Гребенской» совхоза болхлочов.

Зурабова Махьмадгире Раисайна — Назрановски районе яхача цІен-нанна.

Келигова Махьмада Раисайна — Малгобекски районе яхача цІен-нанна.

Коригова Бахьаудина Дугурхана — Малгобекски районе яхача цІен-нанна.

Кузьгова Іабдурахьмана Хьавайна — Малгобекски районе яхача цІен-нанна.

Малаева Ирабуне — Гудермесски районе яхача цІен-нанна.

Махаева Любовь Шелетовнана — Ачхой-Мартановски районе яхача цІен-нанна.

Межидова Шумисата — Грозненски районе яхача цІен-нанна.

Мутиева Сакимата — Грозненски района «60 лет Октября» совхоза болхлочов.

Мухтарова Тамара Митьмесиайна — Грозненски районе яхача цІен-нанна.

Оздоева Іаьлий Мадена — Назрановски районе яхача цІена-нанна.

Саиева Насырта — Шелковской районе яхача цІен-нанна.

Сулейманова Баячана — Ножай-Юртовски района КПСС XXII съезда цІерагІча колхоза колхозхочов.

Темиева Курсета — Ножай-Юртовски района Гагарина цІерагІча колхоза колхозхочов.

Темирханова Махьмада Любайна — Сунженски районе яхача цІен-нанна.

Тумгоева Висангире Леменйна — Назрановски районе яхача цІен-нанна.

Турлаева Айзена — Ножай-Юртовски района Орджоникидзе цІерагІча колхоза колхозхочов.

Уматгириева Розана — Ачхой-Мартановски районе яхача цІен-нанна.

Шерипова Нуржана — Гудермесски районе яхача цІен-нанна.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. ЧЕРНЕНКО.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

г. Москва, Кремль.
23 июль, 1984 шу.

ІИЛМАИ ТЕХНИКАИ ДОАЗОНАШ

Мохк агар: къайленаши гучахьардараши

Азербайджански специалисташа даьча тохкамех хьакхиача лоархІамегІарча хІамех дуьц АПН корреспондента Григорьев Валерега разведка геофизически методий Ерригсоюзни Іилма-тохкама института Къулбехьарча отделене директора ТОФИК ИСМАИЛ-ЗАДЕС.

— Вай мехка территорен 20 процент дІалоац 50 миллион сагІа саг вахача мохк агара атта йоача сейсмоактивни зонаша. Мохк аьгача хила тарлуча зуламех уж районаш ма моста дукхагІа ларлара деш фуд?

— Мохк агилга зера принципаши методаши кийчъяр СССР-е ерригача паччахьалкхен программа боараме дІаоттадаьд. Из кхоачашъеча декъе лоац иттац Іилма-тохкама учреждениеша, бІаьш сейсмически станцеша, хІаьта деха тохкамашта юкъара кулгалду СССР Іилмай Академе Лаьттан физика Институто.

Белгтазара хІамаш хІанзале а карагІдаьннад. Нагахьа санна башха гаьна яланза йолча хана мохк агаргболга ха йиш йоацаш лаьрхІа дале а, хІаьта из агаргболгах са кхуйтташ йола хІамаш дукен тІа хьлар-ца хилар дукхача сейсмологаша къийсадале а, тахан, специалисташта хетачох, из декхар кхоачашделга — хана йІоахалла къастаргдола гІулакх. Мохк агаргхиларах хулаш дола массехк итташ хоамаш документаш гІа дІаяздаь долаш а Іилмана довзаш а да. Цхьабакъда, цар прогноз нийсе оттаелга, хьалхагІа а санна, чІоагІа чоалхане гІулакх да.

Мохк агара прогнозий шин тайпа долаш да — йІаьххача ханарей лоацача ханарей. Царех хьалхаралр тоъал дика кийчъяь я. Тха Іилманхошта районей микрорайоней бустаме хьагуча а яьхай. дІаяз а яьй дукхагІйола СССР сейсмоактивни зонаш. Цу даннех шерра лайдаэц мохк аьгача чІоагІа латтаргдола тІерсаш хьаадеча, белгтала аьлча, Азербайджане.

ХІаьта лоацача ханарча прогнозах лаьца аьлча, сейсмологии геологически Іилмей дегІаухача хІанзарча этапе цун ларД хила йиш йолаш да йовзаш, магнитни, радиоактивни, электрически, гравитационни долей хьал масее оагІорахьара Іомадар. Цу полей боарам тІара даьнача хувцамех хила йиш я мохк агаргхиларах дола хувцамаш.

Планета чепашца хулача радиоактивни Іоткьама процессашца дуьзаденна дола азербайджански узбекски Іилманхой тохкамаш доаладерда аз масалана. Из «кІоаргалешаша доаха са», мел лоадамбоацаш, гІийла из дале а, даим белгалду радиоактивни Іоткьамах хьахула продукташ аракъалача естественни наькъаш тІа — лаьттан чкъор кагденнача а лийлхача а моттигашка — оттаньча прибораша.

Эксперименташ а яь гучадаьннад Іилманхошта мохк оагабеча кхуврчашка тІерча гамма-излучене чкъор кагдаларе е экхара дІоахало лоацчул дуккха а шерагІа участка чулоаш. Укхаза керттерча пайхьаша цхьана юстаре долхаш говнаш а хул, тІаккха царех хул тІехен тІарча микроэлементий миграцева сонагІа ІотІакхеташ дола маькъаш. Мохк агача кхуврч тІара гамма-излучени михьара йоал е дІайов эпицентргарча хьалага хьежа. Цу эффектах пайда эц сейсмически событешта прогноз оттаьаре — «ченийа радиосадахар» мохк агаргхиларах кулача лоархІамеча хоамех лаьрхІа да.

Цхьабакъда, цу тайпарча хоамий эффективности тема хувцабаза тарлу регионера регионага боалаш. Цудухьа хІара сейсмогенни зонала бокъонца Іомаль цу полей характеристикаш хиза а тарлуча событех йоал йизза информаци хьаракаца царна юкъера хьакарка а еза.

Из вІаштІехьдаргдац мохк агара кхуврч хьахулаш латта моттиг геолого-геофизически Іомалра ларва тІа мара. Дукхьан цу гІулакха лаьрхІа тохкамаш да тхо институте лераш а.

ХІана кхетадечох, кхуврчий вовлаш — уж лаьттан чкъора юкъера локальни объемаш (участкаш) я, цахаддац геологически процессаш хулача кийла геттара чІоагІа кхоталуш йола. Кхуврч хула зона чІоагІагІа кхоталу — алсамдоал сонагІа михьарбувлаш дола кхохамаш. ХІаьта геттара кхеранна хьалагІ уж Іхьатача хоаа структураш меттахьа инча, тІакха из бохдаш долаш мохк аг. Цу тайпара, сейсмопрогноза керттерча декхарех цаІ кхоачашдулургда — мохк аьга тарлу моттиг белгалдьюлургьа — лоаман породаш чІоагІагІа кхохкаенна йола зонаш хьакъоастдара наьнаьаш.

Из проблема я института коллективо къоастаеш яр а. Лоаман породаш чІоагІагІа кхоталадарга хьежжа сейсмически талгІей сухалаш лакхъялара еш йола анализ ларде улаью йолча оаха кийчъяьча методико йиш хулийт лоархагІа лаьнача цу тайпарча зона карт дакхха а лоаман породаш чІоагІагІа кхохкаенна участок белгалъе а.

Азербайджана территоре доазонашка оаха хьа а къоастаяь карташ даьхар цу тайпарча массехк участка. Тхоа хетачох, кхуврч хьайна зона хоадаль конус морг я, зІамагІйола лард Іочуераяь а йолаш. Даьчa режимни сейсмологически зонацен лаьрххІа даьча геодезически тохкамашен бакъъьий лаьттан чкъора лоарзагІа яьннача участкай цу тайпара кеп. Цу дерригача хІамаша тхога йиш хулийт лоацача ханарча прогноза перспективагІа тоъал бІубенна доггаха, хІана аьлча, кхуврч баьшача зона моделой цига хулача процессашен хьалу. тхона хетачох, прогноз нийса оттаяргІа бода нийъ хьабелдаш йола ерригa далвени цхьана...

— СССР-ерча а кхыча даьлал декхьарча а цхьаболча специалисташа боах, мохк агаргхиларах харц хоам бар, массийа а яхар по. Дукхаза дулаш дала тарлуш хІана да. Царна хетачох, керттердар — ца йІаьххача ханара прогноза я, вешта аьлча, нах ца боалайта а материальни зенаш ца хилийта а йиш хулийташ йола нийса сейсмически районировани микрорайонировани. ТІаккха, мохк агарбола ха нийсагІа ха гІерта дезай-теш вай, нагахьа санна йІаьххача ханарча прогнозаш кулаца дуьзаденна мохк агар воаньа хургдолча гІорсий хьалларой кхеразденна вайна гаравла дуьш хилац?

— ЙІаьххача ханара прогноз, бакъдар аьлча, лоархІаме звено я сейсмологий балха тІа, цудухьа оаха чІоагІа уйла тІайоаний цу проблемах. Масала, Азербайджана Іилманхоша долаш да, лакхе за ма аллара, бокъонаш йола республика сейсмически тектонически карташ. Цу документаша хІара моттиг ма эттинге новкъостал ду, кхьонеттел, агаргa сейсмоактивни районашка а боахамеи экономически декхараш кхоачашдара.

Цхьабакъда, мохк агара лоацача ханарa прогноз оттаяра проблема къоастаелга гІойленагІа хилар шекой тІа доаккхаш дувцача хабарашта раьза хила магац сона.

Вешта, тахан а тІехьа бІаь процент бІубенна а долаш ала йиш яц вайга лаьттана кІалхха етта чиингаш мала, мел низ болаш, мел чІоагІа хургья, цудухьа укхаза, халхете а, гІалат дала тарлу. ТІаккха белгаларча даькъе социальни кхерам боаллаш а ма хулий из. Кхоана тІаккха?

Масала, къаьстта сога сайга хьаьттача, со йог тайпа за, лоацача ханара прогноз оттаяра проблема къоастаергйолча дІакхаьча Іилма хиларах. Коттал бІубенна хилар Азербайджана сейсмологаша а шоашкара белгаларa дахьа а доацаш советски Іилманхоша агара тІехьагІа даьча тохкамашта хувцадеш да.

ЦхьайтталгІча пятилетка шерашка «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода бригадашта юкъе льрзача социалистически яхье башха-дика толамаш доахаш хиларца белгалъяьнна я оатхалаш геттара нийса кепаетташ йолча бригада коллектив. Цига массаза а шоай дехкараш цІенен дизаш кхоачашдеш хиларца белгалбаьнна ба литейщикаш Л. Колоколова, Е. Слесарева, З. Алифиренко, А. Байсангуров, С. Ключков. ХІара сменагІа нормаш 115—125 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТІА: (хьалхарча мугІаре) литейщикаш Л. Колоколова, Е. Слесарева, З. Алифиренко, (шоллагІча мугІаре) А. Байсангуров, С. Ключков шоаш хьалхча оатхаламига хьожаш ба.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Да веларгвоаца гІулакхаш

Укх тІехьарча массехк шера республика промышленни предприятийта юкъе дикагІчарца доархІаш хиланарех яр «Терек» яха мебельно - дахчан хІаманаш ю Нохч - ГІалгІай производствени объединени. Цхьабаьца, укх шера дІабалача алх бетта пачхалкхан плана кхоачаш ца еш Йисар яз. МалагІа да цуе цертгера бахьан? Из да, йоак объединене кулгалхоаца, Ермоловски ДОК-а балхала дукха кхоачамбоацараш нийсденна хилар.

Лоаца аьлча, объединенена чуйоагІача Ермоловски ДОК-а плана кхоачаш ца яр ІатІъад ерригача объединене алх бетта долча хьокхамашта. Цу гІулакха мукІарал деш ДОК-а партийни организаце секретара Ш. Вайсултанова дувц:

— Эггара хьалхарча даькъе тха предприяте алх бетта йола план кхоачаш ца яр да къахьегамен производственни дисциплина боагІача боараме ца хилар, во вІашт Іехьбаькхаб къахьегам, бехктоххаме йолча участкашта кулгалде специалисташ тоъаш бац.

Кхы дукха бахьанаш е доаладир Байсултанова план кхоачашъяре шоашта вокъарле еш хиана. Хьожаргда вай мишта нийсденнад уж кхоачамбоацараш? Ермоловски ДОК-е 67 коммунист чувоагІаш партийни организаци я, из бокхха низ ба, нагахьа санна болча бехктоххаме мел йолча участкашка уж дІатарбича. Бакъда, хІанзалца из укхаза даьдац. Наьха сакхетам лакхбар, хьалхашка латта декхараш кІоаргагІа довзийтар санна доле гІулакхаш во вІашт Іехьлаьхад предприяте кулгалхоша. Из мишта долга кхетаде хала дац моллагІча цехе хьо чуваьлча. Цхьанкха тайпара лозунг, е планат далла ДСП арахецача цехе. Цеха начальник Цуев Юшаlас аьлар:

— Ше цеха начальник волаш болх бу дукха ха яц, хІанз гойтара агитаци нийчъеш, лозунгаш, плакаташ яхлеш сага воалл. Цуев, шийболх бокъаш, хьалхашка латте декхараш дика кхетадеш специалист санна нийсар объединене генеральни директора заместитела Лиматов Идриса. ХІанале хоалуш дикагІча оагІоракъа тоалала доладеннад цеха гІулакхаш, йоахар цо.

Теша лоа керда оттабьча ДСП цеха начальникен, шун баькха ардакх архецача цеха начальника Темирбулатовен воаькъостала Ермоловски ДОК-е этта хьал тоалургхиларех, — аьлар Лиматова. — Из мишта хилар-м, дайна а доара, цхьа бакъда, хоза сурт-м дац тахханарча дийнахьа ДОК-е доаллар. Духхьал ялх бетта 2072 кубически метр ДСП ара ца хецаш йисай предприята, хІаьта шуь баькха ардакх 1221 эзар квадратни метр. Уж йоккхий цифраш я. Ахчанца лаьрхІача духхьал дІадахача ах шера 337 эзар сома мехьа продукци ара ца хецаш йисай. Из хул хІара къахьегача сага 153 сома мехьа продукци аре ца хецаш йисара нийсса.

Ялх бетта нормативно-цІена продукци планах хьас эзар 1057 эзар сома мехьа хинаддас, хьаьр 1021 эзар сома мара яц. Товарни продукци арахецара план 2731 эзар сома мехьа ялe, арахийцар 2394 эзар сома мехьа мара яц.

Хоаш да Ермоловски ДОК-о план кхоачаш ца яр къахьегама дисциплина во хиларца дувзадений долга. Шийболх во кхоачашбеш хиларца дукха ха йоацаш ДОК-а директора дехкарех мукъа а воалийташ, партийни линех строги выговор енна вов. С. Яшуркаевна. Бакъда, из-м, оалаш долчо бесха, хьоарал кІийлача дахкатагара хьал долаш. ХІана ерригача объединене производственно - диспетчерски отдела начальник а волаш болх беш ва. Из мишта хилар баьъдеш Лиматов Идриса аьлар, хІанзарчоа, ханна хьожаньа оаха из, кхы дІаоттаве саг а воацаш. Шеко йолаш да Ермоловски ДОК-а болх вІашт Іехьбаькха низ ца кхачача Яшуркаева, объединене ерригача производственно - диспетчерски балха гІулакхаш тоале вІашт Іехьлоале а цун низ кхоача.

Хьожаргда вай дІаЙахача ялх бетта производственни къахьегамен дисциплина малагІча хьале хиннай предприяте. Духхьал ах шера 202 саг болхаре дІавальнав укхаза, хІаьта царех 85 болхло прогулаш ярх дІавенкха нийсаб. Цу сурто хьахьокх наха юкъе беш бола политично - кхетаме болх предприяте во вІашт Іехьбаьккала.

Шоай дийнахьара норма меллай, из тІехкхоачашйича шоашта дур фуд ца хоаш, дукхьал Іуйренне хьа а бахке балла ди чаккхалелча болх бича сагота боаца нах цехашка болаш ба.

— Цхьа шу мара дац профкома председатель со волла, — бехктоххама кІалхара вала гІертар Мусаев Іаьиз, — хьалха хиннача председатела цхьанкха тайпара болх ца баьга ди ер, — йоахар цо.

Бакъ кургбаш хьалха хиннача, бакъда, дизача шера ше председатель волаш Мусаева даьр а наькъата тІа мара доаллага гуш да. Производствацара наьха бездам совбаккхара моральни а материальни а хьисапе цхьанкха тайпа хІама дац укхаза. Ишта балха юкъехувлаш социалистически яхьа тайп-тайпара формаш, методаш. ХІаьта наьха хьалаш тервалдарга хьежжа, цар йоаьдо арга хьежжа мара тоаме кургбоацилга кхеталеш хила беза ДОК-а кулгалхой, эттара хьалха профсоюзни организаце председатель а волаш.

Дика къахьегаш, масал эца мегаргвоала нах йоттта ба Ермоловски ДОК-е. Уж ба станочница З. Пайзулаева, болхло М. Чекуева, мастер Х. Цицуев, станочница З. Арсанукаева, ишта кхыбараш. Цу наьха къахьегам кхычарна хьоккаме а уттабеш, бригадин хьисапе къахьегалга шерра наха юкъе доаржа а деш болх ца бой, хетаргахьа юхедисача ах шера хьоккамаш а за веларгвоаш ца хила тарлу Ермоловски ДОК-е.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

Мишта кхоачашду тІайийца декхараш

КЕРДА НАЬКЪАШ ЛЕХАШ

Нохч - ГІалгІай шурий промышленноста производственни объединенена чуйоагІа нахчен даьттен хьадеш йола Наурски завод во доархІаьнц дІабахача ялх бетта долча декхарех. Цох лаьца дувцаш завода инженера - экономиста Идрисова Зулихана аьлар:

— Ах шера план дерригача техниво - экономически хьоккамех оаха кхоачашъяр эггара хьалхарча даькъе социалистически яхь дика вІашт Іехьъяккхар да. Цунна тешал деш да къахьегама йисарле ялх бетта планал совгІа 1,2 процент лакхъенна хилари, продукцега дІадодар цхьа процент дохдалари.

Ишта кхоьлй дика шурий продукташ, электроэнерги, Ін. Из бахьан долаш предприятена эзараш сомаш мехьа пайда хиннаб.

Завода директора Бачаев Суламбика дувц: «Завода гІулакхаш тоалара, арахецача продукце боарам лакхбара тхона, чІоагІа новкъостал ду рационализаторашей изобретателашен. Духхьал ер шу дІадоладелча дене цар еннача ялх рационализаторски предложенех йиъ балха юкъейоалаяьй. ХІаьта, царех хинна экономически эффект эзараш сомий боарам болаш я. Цу хьакъехьа цхьа масел доаладергда аз. Дукха шура зехьа йоара 6000 килограмм чуйодача емкостачура из филгашка чуйоттача хана. ТІемен къахьегамен ветерана, механика И. Кузнецова еннача предложенех шура зехьа йоалга дІадоаккхаш йола керда динна вІашагІъеллар. ХІанз вІалла шура йоац.

Укх тІаьхьарча хана шоай болх дика боаьаш бола товаа специалисташ хьал кхийнаб заводе. Цар шоашкара доккха даькъа юкъерло арахецача продукце дикал лакхъяра, цунга дІадодар лохдара. Хьаьцаргьа вай шура чакхйоахача цхьоалагІча бригада кулгалхо, коммунист Джабраилова Зина. Цу сага кхетампа къахьегам вІашт Іехьбаьккхар бахьан долаш дукхача хана дела дисциплина толхаь моттиг хиннац бригаде. Шийпланови заданеш тІехкхоачашъю массаза барт болча коллективо. Ерригача заводе къахьегача наха хьожжам а хинна дІаэттай из.

ЯлхайтталагІа шу да нахча хьаю мастер йолаш Магомаева Хьаде болх бу. Из тайпа шийболх бовзаш йола специалист этта корортьац. Шийтайнара чІоагІа чаьйбелаш хул Хьадес кийтъа нахча. Магомаевай къахьегама лакха мах баьб Даькъено. Цунна еннай «Знак Почета» яха орден, дукха сийлен грамоташ, кхыдола совгІаташ тийннад. Цун гІонча а йолаш болх беш я нахча хьаьчул тІехьагІа цунга хьоьхаш йола болхло Амирова Лейла. Цо тІаьхьенкам доаттабу нахча хьеча шийчайча шурий дикал лакха хилитара. Коммунистически къахьегама ударник яха сийдола цІа Амировас лелаю ер массехк шу да. Цун сурт хьалтехад объединене Сийлен улга тІа.

Цар доккха новкъостал ду кагирхошта балха товзал нараерве. ХІаравар хьехамча а хинна дІаэттав укхаза. Цу дерригача гІулакхаша гІо ду коллективна хьоахаьаш лакхдара.

Нахчен даьттен хьадара эшй шура завода доаттаю Надтеречнии Наурскии районашкарча боахамаша. ХІаьта аьхан замалахьа йІайха хиларца дувзаденна заводе хьакхачалехьа шурий дикал лохлуш моттигаш нийслу. Из гІулакх тергаме а хІана, шура тахьпа дІа-юха кхухьаргйоацаш Знаменское яхача юрта хьалъеш я нахчен даьттен хьадергдола керда завод. Цига оборудованеш монтаж еш латт хІанз.

Социалистически лерхарех 6 эзар сом пайда бала безаш я Наурски завод укх шера планал совгІа. ХІаьта дІабахача ялх бетта укхаза пайда баьб 5 эзар сом. Ишта, шера долча декхараш тІа лаьа да 15 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоергья аьнна, тІаккха хІанзле кхоьар 10 эзар киловатт-сахьат я.

Цу хьоккхамаша тешал ду шера декхараш заводо дикка тІехкхоачашдергхилара.

З. МУХАДИНОВ,
тха штате воаца корр.

КХОАЧАМАШ КХЫ А ДОЛАШ ДА

Пачхаьлкхенга хьайбай продукташ йохкара хьалхарча ах шера планаш тІехкхоачашъяьй Шелковской района хьайбаш леладераша. Ишта, планагІа дохка доагІачул дукхагІа деккад дулх —440 тонн, шура — 185 тонн, тха — 130 тонн.

Цу цифраша хьежача гІадвахa воагІа аьнна хеталу. Хьайбаш йебадара, цар продукташ дукхагІа якаран йохкаран шоай кхоачамехи торонехи ма боаггІара пайда эций-хьогІ боахамий фермашкарча коллективаша, аьнна хаттар эттар дукха ха йоацаш района хьайбаш леладерий хиннача совещане.

Цига доклад яьча КПСС райкома хьалхарча секретара Табацкова Вера Георгиевнас, а къамаьлаш даьча болхлоша а специалисташа а белгалдаьккхар фермай коллективаш дукха дикагІа къахьега йиш йолаш хилар. Масала, 1982—1983 шерашка Іан замалахьа яьккхачуйца нийсйича 1983—1984 шерашка цу юкъа яьккха шура 101 тонн дукхагІа я. Из яьккхай декха довхан дукхагІа хиларах. Укх шера хІара кхоабача Іаттагара яьккхa шура 31 килограмм кІезигагІа я. Из бахьан долаш яккха йоагІачул массехк бІаь тонн кІезигагІа я района боахамаш яьккха шура.

Хьайбай продуктивность лохъялийтай цхьадолча боахамаша. Царна юкъе а укх шера хІара Іаттагара 308 килограмм шура кІезигагІа яьккха «Коминтерн» яха колхоз, «Алый терский» совхоз —112 килограмм, «Красный пахарь» яха колхоз — 79 килограмм.

Доахан Іаьхар дусаш моттигаш а нийсъялийтай. Из, бахьан долаш хІара бІаь Іатта тІехьа 90 Іасилг мара хилад. Брак баь 458 етт дулха лаьрхІа дІачубеннаб района боахамаша. Уж дукха да. Зооветеринарни специалисташа ма доаггІара доал даь хилча уж хьайбаш тІера даргдацар. Из кхоачамбоацар нийсдалийтад «Коминтерн», «Красный пахарь», «Червленский» колхозашкен «Алый терский» совхозен. Хьалхарча шин боахама детташ дола доахан юхаметтаоттадаьд декхача шинарех, хІаьта воих боахамаша из гІулакх дикка чакхдаьккхадац. ХІанз хила доагІачул кІезигагІа да цар фермашка детташ дола доахан.

Шоай хан-ханнахьа доахана искусственни осеменени еш хилча вІашт Іехьдоал уж дебаде а царгара хьайоаккха продукци дукхагІа хилийта а. Халахете а, из гІулакх ма доаггІара дІахьоц Ленина цІерагІчен «Коминтерн» яхачен колхозашка, «Чеченингушвино» яхача объединенена чуйоллача совхозашка. Из бахьан долаш цу боахамашка дукха хьайбаш Іаьхара а дус.

Дукха моттигаш хиннай доши а хьанхана ца доалаш урсаш хьенкаш а хьайбаш тІерадувлаш. Из гІулакх нийсденнад зооветеринарни бокъонаша дІа ма дехкаре Іуьлд ца дарах. 1982—1983 шерашка Іан замалахьа тІера даьннарешца нийсдича укх шера района боахамашка 320 бежни дукхагІа тІерадаьннад. Къаьстта дукха тІерадаьннад ужаш Ленина цІерагІчен «Червленский» колхозашка.

Пачхаьлкхенга йохкача шурий хьоанал лакхъяре а хайра хІама деш бац боахамий специалисташ. ДІачутийнна шура хьоанал лоха йолаш хиларах 20 эзар сом кІезигагІа деннад «Красный пахарь», «Коминтерн» яхачен Ленина цІерагІчен колхозашта, «Алый терский» совхоза.

Уж белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадаьхача, кхы тІа вІалла рукъа дІадахийта а ца дезаш, дукха дукхагІа шурен дулхи даккха йиш йолаш ба района хьайбаш леладераш.

М. ТКАЧЕНКО,
Шалковский районни «Строитель коммунизма» яхача газета отдела заведующий.

Оаха яздаьчун лерагІа

«ТІЕХЬАТЕТТА ЙИШ ЙОАЦАР»

Укх шера 26-ча июне «Сердало» тІа араьялар «ТІехьатетта йиш йоацар» яха критически статья. Цу тІа дувцар Назрановски района № 14 йолча профессионально-техническе училища коллективана хьалхашка латтача халонех проблемех. Царех цаІ я училище дешара - материальни база Іалакмате эсала хилар. Цу хьакъехьа КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. Мякиева редакцега хоам бу:

«ТІехьатетта йиш йоацар» яха статья йийшай СГПТУ-14, «Электроинструмент» завода кулгалхоша дийша. ХІана училище хьалхеш я Іан заналахьа спортивни занятеш чакхъяхара йола помещени гІишлошъяра гІулакха йола мастерской. Керда дешаре шу доладалале уж гІишлош хьалъяьргья.

Юртахкара хьатІаухача дешархоито гІулакх дара автобус еннай училищега.

«Электроинструмент» завода директора вов. Тахханара хоам на берре, завода реконструкци яра проектни документаце тІа белгалдаьккхад училища материально-техническе база тоалр».

26 июле Кубе Монкада яхача казармана штурм яь (1953 ш.)

Чуйбина бадкеш деш бовхк кубински столица гІишлонхой керда нах баха кварталаш, школаш, больницаш, тиеаш хьалъеш, дІаьхий ду кердача архитектурни аматашца Гавана традиционни куст.

СУРТАШ ТІА: 1) кубински столица панорама; 2) халкъа милице территориальни формировани чІен йола къона кубинка. Куба къахьегамхой юйча ба шоай революце даьраш дораде.

ТАСС фотохроника.

СССР кхыча мехкашкарча наьха бІаргашца хьежача

СОВЕТИЙ МЕХКАХ ДОЛА БАКЪДАРАШИ ХАРЦДАРАШИ

— Цу визито, хетараш вІашт дувцаро, дискуссеша гІо дир сона американски пропаганда керта чу делла шун мехках дола дерриге пайдана доацар сай сакхетам чура. нув хьекхача саьна, араденкха, — аьлар АПН корреспондента интервью луш Сьерра Леоне Республика журналистий ассоциаце делегаце кулгалхочо, цун президента Алисон Конте.

Тхо вІашагІкхийтар Крыма Къулбехьерча форда йисте, Ялте. Алисон Контеи ассоциаце дунен хьалгъашта юкъерча бувзамашта вола секретарь Юниса Сесейи Советски Союзе шоаш гІоргболча баха баьшача хана. Уж хиннабар Москве, Ленинграде, Ташкенте, бахабар крымски колхозашкен санаторешкен.

— Советски Союзе дукхьацха венав со, амма укхаза валехьа а кІезиг-дукха бовзар сона шун мохк, — йоах Алисон Конте. — Мичча бесса дале а, сона йовзаш яр ООН сай мехка викал со хиннача хана СССР уттаяь инициативаш. Сона ховра халкъаша шоай мукъе хилара лоаттабу къовсам, герз дІадаккхара проблема мишта лерхІаш я СССР. Амма со цхьаккха а хІама ховш вацар шун общества структурах, хапар мел доккхий да шун экономика, юрта боахама толамаш. Цу хьакъехьара сведенеш нахага гІолла кхоачар сога, хІаьта, тІехьагІа гучадаьнначa бесса, уж а гаьна хиннаяр нийса хилара. Алхха хІанз мара кхетадаьдац аз, информаце ерригa источникаш йоацилга теша мегаргволаш.

— КертагІдаккха безам ба са, — йоах цо дийцачоа тІатохаш, — Юниса Сесей, — Сьерра Леоне бахача наьах дукхагІа бараша шун мехка бахар харцахьа кхетадеш хилар. Дукха ба шунцига бала хьегаш, чІоагІа хало лоеш бола нах хиларех тешаш бараш. Тха мехка кхыметтел лерхІаш да, берриге советски нах тІема подраазделенешта бийкъа а ба, хІаьта хан-ханнахьа вІашц аьнх аха безаш а ба, аьнна.

1981 шера, Украинен Киргизен а хиина цІавахача, Советски Союзе сайна бІаргадайнараш сай мехкахошта дувца лаьрхІа Сьерра Леоне ал араьнкхар массехк материал. дискусси йир. Амма цар уйлаш кувца хала да. Къаьстта хала да из, малхбузехьарча пропаганда, шедагалийца харцдараш дувцаш, дІара сага бомбардировка еш хиларгІа.

Шеко йоацаш да, проблемаш я СССР. Идеальни общество вІалла йолаш а яц дунен тІа. Амма сай статьяш тІа аз кертагІдоахар, общество дІахо дегІайоалаяра, советски наьха вахара боарам лакхбара СССР дукха низаш тІаухийташ хилар.

— ХІанз сона къаьгга гуш да, — кертагІдоах Алисон Конте, — СССР сайна геттара кІезига йовзаш хинна хилар. Дуккача шерашка США деш а болх беш а волаш, аз, кхетадеш да, къоабалйора американски общества идеаш, Советски Союзах царна хеташ хиннараш а. ХІанз вела ца къаьнаш Іелац со из дагадехача.

Эттара чІоагІагІа цешаьнкхав со шун общества организаце. Бера а хоь укхаза, пачхаьлкхено шийна фу лу а шийга долаш мелдар шийна денначa пачхаьлкхенна шe фу де декхарийла ва а. МоллагІчуша а къамаьл дича, цун бІаргех гуш дар из патриот хилар. Из я оаш шоай мохк хьабаь материал. Из Іалаьмате доккха хІама да. Шун вахара ерригача обраьо кхебу патриоташ. ХІаьта аз лерхІ, пачхаьлкхе а общество а цу тайпара лерхІаш хургболаш Іомабе беза оаха тхоай граждане а. Берий беша долаш Іомаде деза бер «вай» яха дош нийса кхетаде.

— Фу хетаре хІадоах шо Крымера?

— Ялта — дунен ялсамале! — аьлар Алисон Конте. — Ма дукха я санатореш, ма йовхо ю наьха! ХІаьта из дерриге дулу шута, дІабахача тІема Іалаьмате йоккхий халонаш тІалаьтта йоллаше. Геттара дика да шунцига селла дукха кхыча мехкашкара туристаш укхаш. Амма кхы а дикагІа да хьалхерча аргІанна укхаза ухараш а ерригача хоалехех пайда нийбераш а советски нах хилар. Из а я дегІаухача мехкаштен шун мехкашъерча башхалонех цаІ. Царех дукхагІа долча мехкашка йолаш я сов дика курорташ, амма уж алхха доаьол декъарча туристашта лаьрхІа я.

Советски Союзе гІолла лелаш дукха хаттараш даьд аз. Цецбоахаш а шоай тайпара беламе а дар царех цхьадараш. Амма уж дерригаш дора аз советски общество бокъонца йовзара ха ловра: фуй из советски общество? Лелача хана сайна мел хайнарех аз кхетадаьра со тийшара да: шоана кергІа мел даьина хІама оаш шоай кулгашца хьадаь хилар. ТІом сецача хана беха бар шун мохк. Шоай кулгашца дика тоабир оаш из, сийлахь-йоккха держава йир цунах. Бариал шоана, оаш ишта мохк хьабарагІа, дерригача адама масал да из.

Михаил ПОПРЫДКИН.
(АПН).

Ялта.

КХОМ ВЕ, ЛОРАДЕ, ЛАРХІА

ТІаьхьожам мелбича...

Каст-каста деча прокурорски тохкамаша гучадовх цхьадолча боахамий кулгалхоша доагора-смазочни материалаш кхояра партен правительстван дІадехараш гІоне телхаделга, мовхьаш дІахьа кхухьача хане ца дакь балхаш даьд яхаш еча приписаш боагІаш бола къовсам ца лоаттабелга. Цу тайпара кхоачамбоацараш дукхагІа нийслу, (из цар массазара гІулакх а хинна дІа а эттад ала йиш я) республика юртбоахама министерствашен «Чеченингушвино» производственни объединенен чудоагІача боахамаш а.

Укхаза водителий путевой листаш тІа машина е трактор гаражера болх бе арайоалача хане уж гараже юха чуяьхкачен цар баь никъ хьахьоккхаш ха оттаяц, нормагІа доагІачул дукхагІа е кІезигагІа доагор дІададахийтадий хьажац.

Цудухьа «Гехинский» совхозе доагІачул дукхагІа 200 тонн бензини 100 тонн дизельни довгорн доадаьд, «Автуринский» яхача комсий совхозе 1983 шера 214 тонн дизельни доагор нормал дукхагІа доагадаьд. хІаьта укх шера хьалхарча квартале—40 тонн. ДоагІачул дукхагІа доагор дІаяхийтарах цхьаннкха сег бехктоххаме эзавц цу боахамашка, вешта бехке бараш малаш-б хьажара шоашта хала а яьац кулгалхоша, долче, хинна зе меттаотадара даь хІама дац. Цу тайпара харцахьара гІулакхаш гучадаьлар 1983 шера «Калаусский» яхача совхозе а. Цу боахама водителаша М. Кутаева, А. Эздиева, М. Музаева доагІачул дукхагІа массехк бІаь килограмм бензин доагадаьд. Цхьабакъда, бехке бараш даь тaІазар-м дац.

Ишта, тІаьхьожам боацаш бензини кхьйола доагорасмазочни материалаш учет ца лелаеш йоаль моттигаш хиннай Веденски района «Орджоникидзе», ХХII партсъезда цІерагІарча колхозашка, Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача совхозен Малгобекски районерча «Луч» яхача комсий совхозен.

Цешалдал кулгалхой сагота боацаш дехаду. автотранспорто ца баь никъ баьб яхаш дІа-хьа дихьача мовхьашта дозал ЮтІадетташ приписакаш едга а. Товарнотранспортни къахаташ тІен путевой листа тІен ца баь болх баьб яхаш яь приписакаш гучаййиннай «Калаусский» яхача совхозе. Ишта, масала, цу совхоза ГАЗ-52 яхача автомашина водитела А. Каримова шийпутевой листа тІа, укх шера 14 марте 240 километр никъ баьб автомашино аьнна йоалув латтар. ХІаьта спидометра даннешка хьежача баьр 150 километр мара хилаьзар. Цу тайпара харц йоазош даьд Каримова цул хьалхагІа а. Из мишта долга шоашта ховшие а бухгалтере уж дистаьш дІачу а кийьй, царга хьежжа водитела алаш а тийннад. Цул совгІа, 28 килограмм бензин тІера дІадоадаьд бухгалтере болхлоша Каримовна.

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхозе путевой листаш водителашка телара бокъонаш гІоне телхаеш хиннай. Укхаза кулгалхоша массехк дийнахьа тоъал путевой листаш дІателаш хиннай. Шоаш ца баь болх баьб а яхаш, дІадихьача мовхьел дукха дукхагІа дихьад яхаш цар тІа приписаш еш хиннай водителаша. Духхьал укх шера январь бетта баьча тохкамо гучадаьккхад водитела Д. Олигова 89 тонн мукъ ше бихьаб аьнна приписка яь хилар, водитела Арчакова совлен язбаьб 15 тонн мукъ, водитела М. Дугиева — 8,3 тонн. ХІаьта, из бахьан долаш ца доагІаше царна 38 сомий 84 кепиги совлен алапи деннад.

«Малгобекский» яхача комсий совхозе автотранспорта баь боацаше 24347 километр никъ баьб аьнна приписаш яьй водителаша 1983 шера. хІаьта 7650 килограмм бензин шоашта тІера дІадаьккхад совхозе кулгалхоша. Водителашта ца доагІаш деннад 651 сом.

«Чечингушвино» производственни объединенена чуйоагІача СпецАТП водителаша ца баь болх баьб яхаш приписаш яьй. Из бахьан долаш заказчикашкара оагдо ахча доахаш хиннад транспортникаша. Массехк масал доаладерга вай цу хьакъехьа дІадахача шера ноябрь бетта «Камаз» яхача автомашина водитель И. Вараев гІулакх деш хиннаи Грозненски вино-коньячни комбинате. ДІа-хьа бихьа мукъ 4,6 тонн мара боацача 10 тонн приписка яьй. Из гІулакх цун дагадоацача тайпара дика чакх а даьннад. Цудухьа дукха ха алале Урус-Мартанерча птицефабрике ше гІулакх де вахийтача 44 сомагара 781 сомага кхаччалца приписка яьй И. Вараева.

Приписакаш яра водителашта гІо ду дукхагІча даькъе спидометраш болх ца беш хиларо. Бакъда, боахама кулгалхой цунна дукха сагота болчоа тара бац.

Дукха ха йоаццаш баьча тохкамо «Калаусский» яхача совхоза 41 машинах 39 машина тІера спидометраш болх беш яцар. «Малгобекский» яхача комсий совхозе хьежача 17 автомашинах 13-не мара болх беш яцар, хІаьта «Белореченский» яхача совхозе 34 автомашинех цхьаннкха а яцар спидометраш болх беш йолаш.

Мехкдаьтта продукташта кхом барах йоагІий дІайоалла оперативни система цхьанна а боахаме балха юкъейоалаеш яц. ХІана аьлча, доагора-смазочни материалаш дІакхийтара учет ца лелаяр бахьан долаш. Ишта, дукхача боахамашка чакхъяхаш хІара бетта доагора-смазочни материалашта е эзаш йола инвентаризаци, цудухьа уж зехьа йоаяр йІаьххача хана гуча ца доалаш дус. Цу тайпара, «Луч» совхоза нефтебазе баьча тохкамо гучадаьккхар 17482 сома мехьа доагора-смазочни материалаш ца тоъаш хилар, «Брагунский» яхача комсий совхозе 707 сома мехьа. Цу боахамий кулгалхоша следственни органашка бехке барий дош дІачудаланзар цу гІулакха прокуратура оарцагІа яллаца.

1983 шера «40 лет Октября» яхача совхоза нефтебазе (заведующий У. Яндиев) баьча тІаьхьожамо хьахьенхад доагора-смазочни материалаш ца тоъаш хилар, бехке вар уголовни бехктоххаме эзар, бакъда, цу гІулакхах е йоагІаш йола вьводаш ца льчох тара да совхозе кулгалхоша, хІана аьлча, дукха ха йоаццаш баьча тохкамо гучадаьккхар 270 килограмм бензин ца тоъаш хилар.

ЦхьоалагІча мая цІерагІча колхоза кулгалхоша тІаьхьожам во лоаттабарах укх шера дІабахача яха бетта 23633 килограмм бензини 449 килограмм доагора-смазочни материалаши яха моттиг йоацаш йоаьлй нефтебаза заведующе Т. Колобовас. Цар мах 4638 сом ба. Колобова хІанз бехктоххаме ваьй, бакъда, из мишта ца хила мегар боахама кулгалхоша шоай хан-ханнахьа доагора материалашта инвентаризаци а ца, учет лелаяьяларе.

Вай мехко тІайийцача Энергетически программага хьежжа, доагора-смазочни материалашта кхом бар, уж зехьа йоаяре дукхьала лаьрхІа къовсам лоаттабар керттерча декхарех цаІ да министерствай, ведомствай, предприятей, организацей кулгалхой.

А. БОДРОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР прокуратура могІарча надзора отдела начальник.

ДЕШАРХОШКА ХЬЕЖАШ ЛАТТ ШКОЛАШ

Дешара шу дӀадоладала дикка ха йисай хӀинз а. ХӀаьта а бӀаргах саьрг кхийттача санна сихбенна школашка ремонт еш боахк Назрановски районе. ЦӀанкха ца хиннача бесса дика вӀаштӀехьбаьккхаб цига из болх укх шере. Районера дукхагӀа йола школаш тахан а дешархой тӀаьца кийча я.

Царех я Анжарий БековгӀар директораш бола ТӀой-Юртара юкъера школаш, Мальсагов Ювсапа кулгалду Назрановски № 1 йола юкъера школа, Яндарера, Долаккъий - Юртара, Ӏаьлий-Юртара,кхычахьара школаш.

Шийй тайпара хьал дар Экажкъонгий-Юртарча № 2 йолчеи Наьсар-Кертерча № 2 йолчеи юкъерча школашка. Картоев Мухьмад директор волча Экажкъонгий-Юртарча шоллагӀча юкъерча школе баьр хоза лостам ба. БӀарг хьоасташ болча бирюза бессара кӀир техай, сийрда бос бола басар хьекхад массе моттиге. Эшшача материалашца хоза кийчъяй кабинеташ, хӀанзле кийчдаь дагӀад стендаш.

Школа коллективо меттел родительски комитето, берий дагӀа-ноанош дика къахьийтад укхаза. Шоай цӀенна деш санна школана ремонт еча гӀулакх даьча дайх-ноанойх ба родительски комитета председатель Угурчиев Ӏамархан, Аушев Або, Картоев Ӏумар, Альтемирова Ӏабидат, иштта кхыбараш. Школе производстве балха болладие, шоай мукъача хана даьд цар даь новкъостал.

Къаьстта белгалъяккха йоагӀа Наьсар-Кертера Цолоев Мувсас кулгалду № 3 йола школа. Районерча къаьнагӀа йолча школасх ца я из, бакъда, тӀахьежача а е чура а из хоалуш дацар.

Цецвоаккхаш дар школе хьехархой хилар. ХӀанз берригаш а отпускагӀа хула хема йий.

— ОтпускагӀа-м тхо а да, —йоахар географи хьехаш йолча Марзиева Фатимас,— хӀаьта а сатувц тха хьадаьхка школе фуд ца хьежача, цахоаш а дийдена дисар фуд ца хьежача.

Географе кабинете дӀачульча хайра сона Фатимас дийцар фуд. Маха миссел хӀама ӀотӀадаха ца эшаш тойтара агитацеца, эшача уголокашца, картинашца, технически инвентараца, кхычунца кийчъяьр кабинет.

ЛаьрххӀача бетташка доахкар хьатӀадоагӀача бӀаьрччача дешара шера дешархоша пайда ийбергбола карточкаш, ерригa раздаточни материал, хӀара урока лаьрхӀа йийкъа а йолаш.

Теркам тӀаозаш яр эрсий метта кабинет. Ерригa эшаш йола, иллюстративни яр а йолаш, материал кийча хилар совгӀа, 1-гӀча сентябрга арахеца дезаш дола деигвзет а тӀехьа кийча хьалтеха доаллар цу кабинете. Кабинета кулгалхо я школа завуч Мальсагова Яха Магомедовна.

Иштта кийчъяьяр школера хими, математика, доазол арахьарча меттай, кхыйола ерригa кабинеташ.

ХӀанзле кийчъяь учительске хьалтеха йоалл дешара - кхетама процесса тӀахьожам лоаттабаран кулгалдаран йола школа балха план.

ДӀадахача дешара шера тӀадоагӀачун йоакхо яьлга кхетаде хала дац школерча цхьайтта классах кхьийнаьлa мара мебела ремонт е, басар хьакха ца дийзалга хайча. Юхе йисача классашкара мебель тахан басар хьекхача санна цӀена латт.

ХӀаьта вайна ховш ма дий, гӀулакх иштта оттадаь хиларо школана ремонт е хьахецаш йола материалаш кхоийтилга а цунца цхьана паччахьалкхенна пайда белга а.

Школа болхлошта кийсса къахьегаш хиллаб ремонт еча дай-ноаной Абадиев Ӏийса, Оздоев Мухьмад, Чумаков Мувса, Мержоева Любе, кхыбараш.

Вай лакхехьа йийца школаш тахан а тӀехьа дешара процесс дӀайолае кийча хилар цӀаьхха шийсленна хӀама дац, школай директораш бизза бола кулгалхойи цар коллективаш бертайнен хиларех хьахинна хӀама да из. ХӀаьта уж школаш-м, экзаменаш чакхйоалаш йола классий помещени дӀаяьлча, нюрь фу юкъьидалалеьа а кийча яр.

Белгалданкха дезаш да цхьа хӀама. Из эӀамига мара еце а ремонт елга атта гӀулакх дац. ХӀаьта районера школаш тийша я Сунженски базас хьахецача материалех. Цунна дувзаденна Назрановски районо заведующе Умахов Ӏамархана йоахь:

— Сийрдача басарца школаш ӀалашъяргӀулакх ледара да тха. ХӀанз шоана гучча бесса, школаш кийчъяра дукха уйла е а тайп-тайпара методаш леда а дезаш хул тхо. Базо цхьаькха тайпа кӀай басар хьахецаш тхона, тӀаккха баьдеча басаро помещене бос миштa бергба вайна ховш ма дий...

ТӀаккха из басар доагӀача бесса хьахеца декхарийла йолча базо шийй декхар кхоачаш ца деш хилча фу де деза районос а школаш а?

Цу хаттара жоп делча а ше декхарийла яр дича а бакъахьа да материально-технически Ӏалашо яра йолча Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен комитето а, цун чуйоагӀача Сунженски районе уллача база а. хӀана аьлча, хӀанз а цар гӀо эшаш школаш дукха я районе а республике а.

Хь. АУШЕВА.

ДукхагӀа хургъя хьунаш

Республика хьун боахамашта юкъе хьалха латтачарех ца я Нестеровски лесничество. Дерригача хьокхамашка диллача укх шера хьалхарча 6 бетта плян тӀекхоачашъяьй цун коллективо. Хьунаш юхаметта а оттаеш, 160 гектара тӀа дӀайийнай хьун культураш. ПланагӀа лаьрхӀачул 40 гектар дукхагӀа я уж. Лесничества коллективо балхаш даьд Серноводск яхача курорта гонахье тоаеш. Укхаза 5 гектара тӀа гаьнаш дӀасгӀай. ДӀайогӀа гаьнаш дикача фух я — поп.

Хьун культураш дӀаера балхаш агротехнически дикагӀйолча хана чакхдаьхад Попова Алла Михайловнас кулгалдеча бригадо. Цу бригадо 34 гектара тӀа кхею дӀае лаьрхӀа материал: поп къахьа эстеш, каштан, боча бӀараш, кхыйола гаьнаш. Укхазара гаьнаш дӀакхуь района а республика а боахамашка наьнъа йисташка, хьун сасаш догӀача, городашка дӀайогӀа.

Лесничестве я хьунах хӀамаш хьаю цех. Цо арахеца бахача хана эшаш дола товараш: белех а дагарех а йохка Ӏажараш, свалкаш, толкушкаш, деша даха кийчдуш долча бераштa лаьрхӀа аэбукаш тӀадола кубикаш, кхыдар.

Смении задание тӀехкхоачашъеш, хьинаре къахьегаш ба цехе болх беш бола кхаллах-станочницаш Накостхоева Мадина, Лихолобова Ирина, Новикова Нина, кхыбараш. Дика продукция я цар арахецар.

— Хьалха ца хиннача бесса доккхий декхараш тӀайийцад тха коллективо, — йоах лесничества кулгалдеш волча Милиев Юсупа Юнуса. Укх шера овха лерхӀ 205,6 эзар сомa маьха продукци арахеца.

Шера план шин дӀ хьалха кхоачашъе дош деннад Нестеровски лесничества коллективо. Тахан латтача хьалаша хьехьокх до из кхоачашдергхилар. Дог айденна, хьинаре къахьегаш ба хьунаш лелаераш.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

КЪОНА СПЕЦИАЛИСТАШ БОАГӀА

Дукха ха йисаяц берий ахка чакхдала, дешара керда шу дӀадоладала. Ховача цӀейга — 1-ча сентябрга кийчлуш я республика школаш, кӀираш теха, басараш хьекха сийрдаьлинача классашка Ӏоховвиаргба дешархой. ХӀаьта, дукхача къонача специалисташа — укх шера педагогически вузаш чаккхьяхараша дӀаболабергба шоай къахьегама никъ. Республика школашка шоай къахьегама биографи дӀайолаергья бӀаьш болча Нохч-ГӀалгӀай вузий а педагогически училищай а выпускникаша. Цул совгӀа, школашка болх бе боагӀаргба Минпроса напрвленеш а енна Брянскерча, Орехово-Зуеверча, Ярославерча педвузашка дешаш хиннараш. Царна юкъе ба эрсий мотти литературеи, физика, математика, биологи хьехаш хургбола хьехархой.

500 совгӀа выпускник арахийцав Гудермесерчеи Грознерчеи педагогически училищаш. 450 хьехархо кийчвавь Л. Н. Толстой цӀерагӀча Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен университето. Уж болх беш хургба дукхагӀча даькъе юрташкарча школашка.

Цхьа эзар совгӀа волча къонача хьехархочо шийй хьалхара урок лургья укх шера вай республикерча школашка.

М. БАРАХОЕВ.

● АХКАН ГАСТРОЛАШ

АЬТТУВ БАЬННАБ АКТЕРА

Гастрольни афиша тӀа цӀи яьнкхача спектаклех дукхагӀьяраш цкъа-шозза хьежхай А. Н. Островске цӀерагӀча Уральски драматически театра.

Грозне хьехка ца Ӏеш, шоай спектаклаш цар гойтай республика районашка а. Цудукъа тахан але йиш я: дукха ба хӀанз Нохч-ГӀалгӀайчене из театр дезаденнараш.

Дуккхача зрителашта безаш а лоархӀаш а тӀаийцаб Казахски ССР заслуженни актрисай Володарске Екатеринай, Вашкова Людмилай, Рушковский Вячеслава, Курбангалеева Марата, кхычар кхоллам.

Къаьстта везавеннав театр дезарашта артист Попов Владимир. Массанена езаеннай цо сурт-сибаташ кхоьла Чмутина (спектакль «Ретро»), кинза Серпуховске («Безам — дошо книжка»), Самаңашвиле Бекина («Имеретера нус») ролаш.

«Ӏаьльмате чӀоагӀа цецъяьнаяр со, яхаш язду отзывай книжка тӀа «Красный молот» завода болхлочо Х. Айдаевас, — воккхача сага Самаңашвиле роль ловзаеш вола артист В. Попов къона волга хайча. Ӏаьльмате дика ловзаю цо из роль».

Ткъо шу гаргга ха я Попов Владимира Уральски театре болх бу. Ше гӀаттара къона волаш я ловзаьй цо боккхийча наьха ролаш цхьаболча къабенача актерел дикагӀа а ловзаеел. Шолохове «Поднятая целина» яха спектакль оттас театр кийчлуш долча хана, массане а воккхача сага Щукара роль ловзае еза аьна эттара хьалха цӀи В. Попова яьккхар.

Актера шийна миштa хетт даим шийга боккхийча наьха ролаш телаш хилар?

— Из-м бакъдац, — йоах цо, вела а велаш, — дукхаьл боккхийча наьха ролаш мара аз ловзаяц яхилга. Дукха я аз ловзаяь кхы а йолча наьха ролаш. Воккхийча наьха ролаш аз хьалхагӀа а тӀехьагӀа а ловзаяьй, хӀанзчул тӀехьагӀа а ловзаергья безам а болаш. ЦаӀ шоллагӀчоа тара йоаца кхелаш ма йий уж. Дерригa кхыдар дӀадаьлихача а, сона хоза хет боккхий нах Ӏовабеш, царга хьоаш — хьекъал а вахара опыт а дукха юла хьасташ ловзаш.

...Театре зритель чухьехаш бола гургал тохаргба. Сцена тӀа варгва къаьенна гуржий ахархо Самаңашвили Бекина. 70 шу даьшадале а, детӀа а сина а чӀоагӀа ва из, цул совгӀа... саг йоалае лерхӀаш а ва. Сцена тӀа из воккха саг воаккхар а, наха из дӀавоввийтар а, везавойтар а ва Уральски драматически театра актер Попов Владимир.

Кхоллама никъ беркате хилба хьа, актер!

В. БОЦИЕВ.

СУРТА ТӀА: Самаңашвили Бекина — артист В. Попов.

Ю. ПАНЧЕНКО сурт.

Республика экранаш тӀа

«СЕНЬКАЙ ФУ ХИННАД?»

Ткъо шу совгӀа ха я режиссера Радемир Василевскеи тӀехдикача берий йоазонхочо Р. Погодинеи цхьана къахьега. ТӀехьарчун сценарееи кинжкаеи режиссера дукха фильмаш даьхад. ХӀаьта хӀанз цу шинне керда болх ба «Сенькай фу хиннад?» яха Одесски киностуде хьаккелла картина.

ДӀаьхача гувний дуйъ тӀа гӀолла хьалкхийтта боагӀаш латт ахкан бӀайха малх. Ӏехача боргӀилгий оазашца вӀашагӀъеттаьу сахьатий гургалаши колхозни радиоузела позывнеши. Юрт совцайоалаш латт.

Цу лирически найрашкара дӀадолалу цхи шу даьнача юртарча кӀаьнких Сенькаи цун сенъердамеча бахарахи дувцаш дола картина. ХӀаьта чулоацам иштта ба: цкъа нана больнице йигар дукха са тӀйса воший воалаве аьнна. ХӀаьта нана цӀагӀа йоацача юкъа Сенька цӀагӀа висар фусамдаьна метта. Бакъда, дуйна атта дац шийй боккхача бояхима довл де. Шийй гӀулакхаш дукха дале а, хьалхара декхар лаьрхӀар цо —кагий бераш кичакъара ух хьоакилга.

КӀаьнка а цун доттагӀчо Марусьнас а мел хаьттачо ши-шийй тайпара жоп лора: кабуца чура корадоагӀа е оалхазарашца хьакхуъ.

Тайп-тайпарча приключенешна гӀолла хьахьокх автоpо сага Даьхенцара безам миштa хьахул, мел лоархӀаме да бераца воккхачо шийсархо волаш санна гӀулакх лелалар, кхетам балара чоалханерчеи бехктокхйиерчеи процессе хӀамих сакхувши сагал долаши хилар мел эшаш хӀама да. Цу картина керттердар да эӀамигача турпала оамал хьахулийташ дола гонахьарча наьха дика гӀулакхаш, вӀаши Ӏимерза хилар хьагойтар.

Цу фильмана музыка язъяьй вовзаш волча советски композитора Евгений Догас. ХӀаьта, керттера берий ролаш ловзаю Ленинградерча Веселов Алешаси Минскерча Космачева Юляси. Уж нагий бараш Ӏаьльмате дика лоархӀабаьб шоай декхарех, съемкаш йоахача хана деррига а сел атта хиннадеце а.

Фильме даькъа лоацаш ба актераш: Владимир Носик, Екатерина Васильева, Константин Степанков, Надежда Бутырцева, иштта кхыбараш.

«ГОВРАШТА НУВРАШ ТАХКА ХА ТӀАКХАЬЧАЙ»

Азербайджански кинематографисташа зрителашта гойтаргда из шоай керда кинолента, С. Рустамеи А. Муганлын сценарегӀа режиссераша Г. Турабовеи А. Махмудовеи даьккхад из. Нах боа ца беш хиннача бекаштеи ханаштеи дукхьала дӀалхача бӀаьшере къовсам лоаттабаьча къеча наьха керте эттача халкъа мстителя Гачаг Наби вахара хетадаь романтически кинобаллада жанрагӀа даьккхад ер картина.

Девал долаш, майра, нийсхо езаш вола из хиннав халкъа гӀулакха тӀехьа ма варрa вола къовсамхо. Тийшача балхаца мара лоацавеннавац из паччахьа Ӏаьдала.

Цу фильме ролаш ловзаю актераша: Г. Турабова, М. Карбановас, Э. Кулиева, иштта кхыбараша.

«АЛИВИ ӀАЛАШЪЕРГЬЯ»

Иштта цӀи тиллай шоай кердача фильмах ГДР кинематографисташа. Кашмаш довхаш хиина группе гучаяккхарах дувц криминальни полице массазарча вахара хетадаь долча «Полице номер 110» яхача йовзаш йолча серепарча цу фильма.

...Дукха ха йоацаш пабахтара араваьлнача фильма керттерча турпала Хайнера брачни объявленегӀа хьоашал тос Карстин яхаш цӀи йолча кхалсагаца, ше доазол арахьарча командировкагӀара цӀавеча саг ва а аьле.

Хаьлха хиннача новкъостана сатийна Ӏе витац Хайнер, из шоай «кердача гӀуланха» юкъевахьа гӀерт. Шийна кхерам тӀатессаш, Хайнер раьза хул къушта гӀо де, бакъда, цо дагахьа лерхӀ цар планаш йохье...

Сценаре автор а режиссер а Гельмут Крецшер ва.

В. КОВАЛЕВА, НГӀАССР паччахьалкхен кино йоккхагӀйола редактор.

ПИОНЕРИЙ АХКА

Сакъердаме салоӀ школьникаша

Боккха тешам тӀабохийт «Красный молот» завода коллективо шоай болхлой берашта салоӀийтара.

Массехк шу даьнад завода парке Морозов Павлика цӀерагӀа пионерски лагерь йола. Каникулашка долча юкъагӀа бераша са а лоӀ, дай-ноаной балха болча хана воккхагӀйола саг уллув воацаш а хилаш.

Тайп-тайпара сакъердаме хӀамаш да царна лагере. Лакхеи шера яьржая гаьнаш йолча парке ловза дукха моттигаш, хӀама даа, делкъийга Ӏодувша моттигаш я.

Бераш массе хана цхьаца хӀама деш да. Укх бетта цар хилар «Вай беш» яха утренник. Царна бовзийтар беша хьахула сомаши баьцадаараши. Из мероприяти я школьни реформаца юкъвенна. Берашта къахьегаш безаргболаш, цун хам бе ховргдолаш лаьрхӀа я из.

Гайдара цӀерагӀа йолча библиотека царна кийчъяьяр «Вай — атеисташ», «Берашта — оанхарех» яха викторинаш. Бераш гӀадахе дакъа лоац цуморча мероприятешка. ХӀаьта а царна дукхагӀа деза физически ловзараш-яхьаш.

Геттара раьза дар бераш шоашта юкъе «Жи-варий, кӀаьнкаш!» яха яхьаш чакхйоахаш. ХӀаьта шоаш Нохч-ГӀалгӀай драмтеатра хьалхашка йоаллача фонтане лувча дугарг фуннагӀа дергдолаш ба. Тамаш яц из. ЧӀоагӀа йовхал латт укх деношка.

— Лийчачул тӀехьагӀа дика хаб а ю, хӀама а дуъ бераша. Эттара дукхагӀа тхона вийр бассейн я,—йоах пионервожатес Жихарева Татьянас.

Берий самукъадоах лагера болхлоша, царна кино, спектаклаш гойташ. Уж долча хилар вай республике гастролашка йола Уральски драмтеатр. Шин спектакль гайтар цо берашта: «Бозбуачали дош», «Воккха саг Хоттабыч».

Лоацца аьлча, берашта дика салоӀам хул цу лагере. Цудукъа цхьадола бераш массехк шера салоӀаш да укхаза. Царех цаӀ ва 5 класса дешархо Фролов Алеша. Цо аьлар: «Дукха бераш да укхаза сона соахка дайза. Укх шера а цхьана да тхо. Дукха мероприятеш хул тха лагере. Тха вожатеши воспитателаши чӀоагӀа къахьег тхона сагота хургдоацаш. ХӀаьта цар бакхи эттара керттера дар да уж тхоца дика хилар».

Из цо ца аьлча а хоаш дар. Бераша айхха го а баь юкъе багӀар пионервожатеш Жихарева Татьянаи Мартынова Татьянаи. ЧӀагаргаш санна, дерригаш а цхьана лувш, ши-шийй дар дувца гӀертар бераш. Царна массанена жоп дала кхувра вожатей. Уж ба педагогически институтa 4 курса студенткаш. Шин кӀира цу лагере практика хила беза цар. Уж дӀаболх аьнна хезача, бераша царга йист ца хулаш, бойнот оттайир царна.

Иштта кхы а шин кӀира даккха Ӏийра уж цу лагере.

— Сона чӀоагӀа дукха деза бераш. Сакъердаме нах ба уж. Ӏа уж Ӏомэбеш санна, цар хьо а Ӏомаву. Дийнахьа сарралца царна юкъе хилча вӀалла кӀаьд а лац-со, — йоах Жихарева Татьянас.

ХӀаьта ала доагӀа, берашта дика хов шоаш хьанва деза. Шоаш дезарга хьежжа ла а дувгӀ, аьнар а дувц. Шоайх дика хьехамчаш хургболга белгалдаьнкхад мехкараша.

Р. ЧАХКИЕВА.

ЯЗДАРХОША—БЕРАШТА

Ховш ма хиллара, хӀанз берашта эттара хозагӀа хета ха — салаӀара ахка да. БӀаьш бераш да Шалински района Сержень - Юрта ядача пионерски лагерашка салоӀаш. Къаьстта доккха цӀей хул царна яздархоща вӀашагӀкхетарах. ХӀаьта хӀара сменах укхала салоӀаш хула бераш долча баьхке хул республика поэташ а прозаикаш а.

«Светлячок», «Ручеек», яхача пионерски лагерашка салоӀача берашта шоай произведенеш йовзийташ, цар хаттараштa жоп душ хиннаб М. Сулаев, Х. Сатуев, Х. Саракаев, кхыбараш.

Иштта укх деношка уж болча хьоашагӀа баха хилар М.-С. Плиеви Г. Гагиеви. «Ши доттагӀа» яха цӀи йолча, берашта яздаьча дувцарий книжка тӀара произведенеш ешарал совгӀа М.-С. Плиева къаьгта дӀагойтар пионерашта вай Даьхено кхувшбоагӀарий чӀоагӀа йоакхо еш хилар.

— Цунна дола тешал да, — аьлар яздархочо, — шун хоза, сийрда вахар, оаш укхаза салаӀар.

ТӀема духьала, из ца хилийтара духьа вай парте а правительстве а беча боккхача балхах лаьца дийцар поэта Г. Гагиева, цул тӀехьагӀа шийй стихаш йийшар. Къаьста безам боацаш, цӀаькха а вӀашагӀкхетар хиларга сатувсаш къаьстар пионераш, яздархошца.

А. САЛИЕВ.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ

«ТӀОАРСКА БУРГАЦ»

Дика традици а хиина дӀаэттарех да вай мехка хӀара шера кхуваш боагӀача къоначa футболистий яьхаш чакхъяхар. «ТӀоарска бургац» яхача клуба приз иккхара уж яхьаш шерра яьржа а езаенна тӀаийда а я.

Укх деношка аргӀинарча Ерригроссийски зональни цу турнира ловзараш дӀадоладеннад вай республика столицерча «Динамо», «Октябрьнефть» НГДУ стадионашка. Тайп-тайпарча минингашкара къона футболисташ ба укхаза вӀашагӀкхийттараш, ужаш ба Саратовски, Воронежски, Ростовски, Тамбовски, Волгоградски, Астраханьски областашкара, Ставропольски, Краснодарски краяшкара, автономни республикашкара.

Пхе дийнахьа къовсамаш дӀахьорга спортсменаша, хӀаьта, эттара толаш хиина ши команда вӀашагӀкхетаргья финальни къовсаме, из 29 июле хургда. хӀаьта, цига белгалъяьргья керттера приз яьккха команда а.

ХӀанзле цхьаццадола ловзараш хиннад, уж укх тайпара чакхдаьннад: СОАССР — Калмыцки АССР — 3:0, Воронеж — Саратов — 1:1, Волгоград — Краснодар—1:1.

Редакце письмо денад

БАРКАЛ ХЬОНА, ЛИДА

Баку—Москва яхача трасса тӀа йоаллача № 37 йолча кхачан продукташ йохкача тика чу 1973 шера дека болх беш я Чилиева Лида. Нах эттара дукхагӀа гуллуча моттиге я цо болх бу тика, хӀаьта ийдархой а тайп-тайпарча нъаних ба. Цудухьа атта дац из санна йолча моттиге болх бе. Бакъда, Лидайна карагӀдовл хӀара ийдархо лерттӀа гӀулакх а даь дӀавахийта. Цудухьа из наха лоархӀ, дукха еза. Хетаргахьа, ийслургвац Лида латтача тика чура ше дӀаводаш цунна дег тӀара баркал ца оалаш саг.

Оаха ихетаду мел хален сатем боацаши болх ба продавеций бар. ХӀаьта а ала мегаргда, Лида цу балха лаьрхӀа хьаьй, аьнна. Тика чу массаза а хоза цӀена хул. Деррига а товараш шоаш ахка делазача укх. массанена тӀа хьахац латт. Из дерригa дика вӀаштӀехьдоал Лидай, цхьаь мара йоацаше. Балха хана тика къайла латтаж цӀакха а дайнадац тхона. Товар хьадахь делкъийга перерыв йолча хана.

Лидас массаза а кхоачашъю паччахьалкхен планаш, цуй къахьегам массехказа белгалбаьккхаб премешца. Назрановски район правленес оалача баркалашца. 1979 шера деза из я коммунистически къахьегама ударник.

Тхо дахаш да Экажкъонгий-Юрта, Наьсар-Керте. Тхона лоара Лида санна болхлой вай торговле дукхагӀа хилар. Иразa долаш, беркате хилда цуй вахар! Баркал хьона, продавец!

Ю. ШАНХОЕВ, А. ТАЛДИЕВА, С. ОЗДОЕВА, Л. ИМАГОЖЕВА, Д. АУШЕВА, Д. ИСЛАМОВ, (письмо тӀа куляш яздаьд Экажкъонгий-Юртеи Наьсар-Кертеи вахача 12 саго).

ХЬАМСАРА ИИДАРХОЙ!

Диц ма лелаш № 20 йолча «Кхалнаха дола товараш» яхача (Мира ул., 68) тика чу дахка: укхаза шерра йохкаш я маӀача наьха, кхалнаьха, берий 50 процент мах лохбаь йола трикотажни изделеш.

Дувла тха тика чу.

«Промтовары» объединени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 ИЮЛЬ

17.05 — «Вурув меттара — Америка терро» (нохчий мотта).

17.20 — Берашта лаьрхӀа фильм.

17.30 — «Нохч-ГӀалгӀайчен [illegible]».

17.50 — Киножурнал.

18.05 — «Тха интернационалисташ да» (нохчий меттала).

18.30 — «Лорае бувзамь [illegible]». Фильм.

18.35 — «Нохч-ГӀалгӀайчен [illegible]».

18.55 — «ХӀаранех тийша да».

19.45 — Кхачен программа — [illegible] гӀулакх. «[illegible] конвейер. Фуд [illegible]!»

20.15 — «[illegible] хийла шун, бераш!».

20.35 — «Депутатски гӀулакхаш» (нохчий меттала).

27 ИЮЛЬ

17.20 — «Укхаз[illegible]» (гӀалгӀай меттала).

17.50 — «[illegible] тӀахьежам [illegible]».

18.10 — «Нохч-ГӀалгӀайчен [illegible]».

18.30 — Хьунаш-84. «[illegible] — Америко терракан» (нохчий меттала).

19.00 — В. Рацер, В. Константинов. «Императора нускал» А. Н. Островске цӀерагӀча Уральски областной драматически театра спектакль. Перерыв — «Вайна [illegible] шун, бераш!».

РАДИО

26 ИЮЛЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

7.30 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.

8.23 — «Сердало» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий, гӀалгӀай меттала).

8.35 — Реклама (эрсий меттала).

8.40 — «[illegible]» яха радиовыпуск (нохчий меттала).

11.15 — «Коммунист» хьунаькъан «чурдача» (нохчий меттала).

11.30 — «[illegible] — [illegible]» (гӀалгӀай меттала).

11.45 — «ХӀама [illegible] цун [illegible] бери — хӀаране гӀулакх [illegible]» (эрсий меттала).

15.15 — Музыка (гӀалгӀай меттала).

17.15 — Передачай программа. Хаоттам (эрсий меттала).

17.16 — «Саги [illegible]» яха радиожурнал (эрсий меттала).

17.31 — «Юртбоахамо [illegible]». Концерт (эрсий меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

18.30 — «[illegible]» Ачхой-Мартановски районера передача (гӀалгӀай меттала).

18.40 — «Атеист» яха радиожурнал, гӀалгӀай меттала.

УКВ

17.00 — Арустамян Сергей, «Са [illegible]» яха литературно-музыкальни композици.

17.28 — «Таланттий [illegible] басам».

18.01 — Хаккара [illegible].

27 ИЮЛЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

7.30 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.

8.23 — «Ленинан никъ» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий, нохчий меттала).

8.35 — Концерт (нохчий меттала).

11.15 — Литературни Нохч-ГӀалгӀайче» (нохчий меттала).

11.35 — Музыка (гӀалгӀай меттала).

11.40 — «Юртара вахара» (гӀалгӀай меттала).

15.15 — «Ленинах, партех, Даьхенах». Радиокомпозици (гӀалгӀай меттала).

15.35 — Реклама (эрсий меттала).

15.40 — Концерт (гӀалгӀай меттала).

17.15 — Передачай программа. Хаоттам (эрсий меттала).

17.16 — Сийлахь-йоккха Октябре 40 шу дизаргаӀ «[illegible]». Корреспонденци (гӀалгӀай меттала).

17.31 — «ЦӀе [illegible]» (гӀалгӀай меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

18.30 — «Фуй лаьрхӀа йолча [illegible] — [illegible]» (эрсий меттала).

18.40 — «Керда [illegible] — вахара» (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — Азербайджански композиторий произведенеш.

17.30 — Даймехках дола илли.

18.30 — Халкъара музыка.

Хенахоттам

Тахан республике гӀоллен Грозне хушаллуш моркхаш а йолаш, делкъел тӀехьагӀа цхьайолча моттигашка юкъ-юкъе догӀа а делхаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 26—31, Грозне 29—31 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана моркхаш а йолаш, юкъ-юкъе догӀа а делхаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 15—17, дийнахьа 25—30 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехьий — 2-85-64; корректорско — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора—2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттеи деношка

СФ02301. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3228.